

የአዲስ አበባ ሞተር ክፍለ ትራንስፖርት ስትራቴጂ 2011-2020 ዓ.ም

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር

መጋቢት 2011

ይህ ሥራ በፈጠራ መብት 4.0 ፍቃድ መሠረት ፍቃድ ያለው ነው። ለሥራው ውቅና እስከሠጡት ድረስ መብት ድረስ ለማባዛት፣ ለማሰራጨት እና ለማስተላለፍ ይችላሉ።

ስትራቴጂውን ያዘጋጁ መስርያ ቤቶች

ስትራቴጂው ሲዘጋጅ የቴክኒክና የገንዘብ ድጋፍ ያደረጉ ድርጅቶች

ስትራቴጂው ሲዘጋጅ የቴክኒክ ድጋፍ በማድረግ ተጨማሪ አስተዋፅኦ ያበረከቱ ድርጅቶች

ግሎባል ዲዛይኒንግ ሲቴስ ኢንሹሪት
ብሉምበርግ ኢንሹሪት ፎር ግሎባል ሮድ ሴፍቲ
ወርልድ ሪሶርስ ኢንስቲትዩት

በሌላ መልኩ ካልተገለፀ በስተቀር ሁሉም ፎቶዎች የአይቲዲፒ ናቸው።

መቅደም

ይህንን የአዲስ አበባ ሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ዝግጅት ተጠናቆ ወደ ትግበራው ምዕራፍ መሻገራችንን ሳበስር ታላቅ ደስታ ይሰማኛል። የአዲስ አበባ ከተማ በፍጥነት በማደግ ላይ የምትገኝ ከተማ ከመሆኗ ጋር ተያይዞ ደህንነቱ የተጠበቀ፣ አመቺ እና ሁሉንም የህብረተሰብ ክፍሎች የሚያካትት የመኖሪያ አካባቢ መፍጠር አስፈላጊ ነው። ለረዥም ጊዜ የአዲስ አበባ ከተማ የትራንስፖርት እቅድ አቅጣጫ የአብላጫውን በእግር የሚንቀሳቀሱ፣ ሳይክል ወይም የሕዝብ ትራንስፖርት የሚጠቀሙ የማህበረሰብ ክፍሎችን ባለማማከል ፣ የግል ተሽከርካሪዎች ፍላጎት ላይ ትኩረት አድርጎ ሲሰራ ቆይቷል። ይህም አቅጣጫ የተሽከርካሪ መጨናነቅ እና የመንገድ ደህንነት ችግር የፈጠረ ሲሆን ፤ በዚሂም ምክንያት በኢኮኖሚ እድገት፣ በምርታማነትና ፣ በሕዝብ ጤና ላይ ችግሮችን አስከትሏል።

ይህንን ተከትሎ አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የአየር ንብረት ለውጥን ያገናዘበ፣ ንግድን የሚያፋጥን እና የትምህርት፣ ጤና እና ስራዎች መንገድ የሚያሻሽል ዘላቂ የሆነ የትራንስፖርት ስርዓትን ለመፍጠር መዋዕለ ነዋይ ፈሰስ ለማድረግ ዝግጁ ሆኖ ይገኛል። ከአዲስ አበባ የትራንስፖርት ፖሊሲ እና የኢትዮጵያ የአየር ንብረት ፖሊሲ በትራንስፖርት ዘርፍ ስትራቴጂ ላይ የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂን በማዘጋጀት ሞተር አልባ እንቅስቃሴ አጠቃቀምን ለማስፋት የተለያዩ እርምጃዎችን በመውሰድ ላይ ይገኛል።

በሚቀጥሉት አስር ዓመታት ከተማ አቀፍ የሆነ የእግረኛ እና የሳይክል መንገዶችን በማዘጋጀት ፤ ደህንነቱ የተጠበቀ ፣ አስተማማኝ፣ ለጤና ተሰማሚ እና ለአጠቃቀም ቀላል የሆነ ዘላቂ የትራንስፖርት አማራጭ መፍጠር ዋነኛ ስራችን ነው። ብዙ ነዋሪዎች ንፁህ የሆነ እና ጤናማ አገልግሎት ማግኘት ይችሉ ዘንድ በመጓጓዣው ስርዓቱ ላይ የተለያዩ የመንገድ ዲዛይኖችን ሥራ ላይ ማዋል አስፈላጊ ነው። በሞተር አልባ ትራንስፖርት የሚደረግ የመዋዕለ ነዋይ ፈሰስ ዝቅተኛ ገቢ ላላቸው ነዋሪዎች በርካታ ጥቅሞችን ይሰጣል።

የከተማችን ለውጥ እውን ሊሆን የሚችለው በመንግስት ዘርፍ ባሉ ተቋማት ፣ በሲቪል ማህበራት፣ በግል ዘርፍ እና በከተማው ነዋሪዎች መካከል ቅርብ ትብብር ሲኖር ብቻ ነው። በአዲስ አበባ የሚኖሩ ነዋሪዎችን የሚያገለግሉ ደህንነታቸው የተጠበቀ ፣ አስተማማኝ፣ እና ለአጠቃቀም ቀላል የሆኑ ዘላቂ የአረንጓዴ ትራንስፖርት ለማግለበት ሁሉም ባለድርሻ አካላት ጥረታቸውን በእጥፍ እንዲጨምሩ ጠሪዬን አስተላልፋለሁ።

**ክቡር ም/ከንትባ
ዶ/ር ሰሎሞን ዘገየ**

ማውጪ

1. መግቢያ	1
2. በአዲስ አበባ ውስጥ እያደጉ የመጡት የትራንስፖርት ችግሮች	3
3. የእግረኛ እና ሳይክል መንገድ ዲዛይን መርሆዎች	8
4. ራዕይ እና ግብ	10
5. የሞተር አልባ ትራንስፖርት መነሻ ሐሳብ	11
5.1. የእግረኛ መንገድ ኔትወርክ	11
5.2. የእግረኛ እንቅስቃሴ ብቻ ለተገበርባቸው የሚገቡ ቦታዎች	14
5.3. የሳይክል መንገድ ኔትወርክ	16
5.4. አረንጓዴ የመጓጓዣ ስፍራዎች	18
5.5. የብዙሃን ትራንስፖርት ተደራሽነት	19
5.6. የእግረኛ ማቋረጫ የማሻሻያዎች ሥራዎች	21
5.7. የብዙሃን የሳይክል ትራንስፖርት ሲስተም	23
5.8. የመኪና ማቆሚያ ሥፍራዎች ማስተዳደር	26
5.9. የመንገድ ዳር ንግድ ማስተዳደር	28
5.10. የመንገድ ዲዛይን ስታንደርዶች	29
5.11. የህንፃ ግንባታ ቁጥጥር እና እቅድ ማውጣት ደንቦችን መገምገም	30
5.12. ግንኙነቶች እና ተሳትፎዎች	32
6. ተቋማዊ ማእቀፍ	34
6.1. የኤጀንሲው ሚናዎች	34
6.2. የዲዛይን ግምገማ	35
6.3. የቁጥጥር እና ግምገማ ስራ	36
7. የዲዛይን ፍተሻ ጽሑፍ ሊስት	37
8. የቃላት ፍቺዎች	38

1. መግቢያ

አዲስ አበባ 17 በመቶ ለሚሆነው የኢትዮጵያ ከተማ ሕዝብ መኖሪያ ስትሆን በዘመናዊው ታሪክ ውስጥ እጅግ ወሳኝ በሆነ ስፍራ ላይ ትገኛለች፡፡ አዲስ አበባ ከተማ ፈጣን የሕዝብ ቁጥር እና የኢኮኖሚ እድገት ሞገድ እያስተናገደች ትገኛለች፡፡ በከተማዋ ውስጥ የግል ተሽከርካሪዎች ቁጥር በከፍተኛ መልኩ በመጨመር ላይ የሚገኝ ሲሆን ለተሽከርካሪ መጨናነቅ፣ የሕዝብ መዝናኛ ሥፍራን ማጣት፣ የአየር መበከል እና የትራፊክ አደጋዎች አሉታዊ አስተዋፅኦ በማበርከት ላይ ይገኛሉ፡፡ ከተማዋ ወደ ፊት ዘመናዊ መሆኗን ስትቀጥል እና የሞተር ተሽከርካሪዎችን በብዛት መጠቀም ስትቀጥል፣ ኢኮኖሚውን ባለበት ለመጠበቅ እና በግል የሞተር ተሽከርካሪዎች እና በትራፊክ መጨናነቅ የሚፈጠሩ አሉታው ተፅዕኖዎችን ለማስወገድ ትላልቅ መዋዕለ ነዋሪዎች እና ስልታዊ ውሳኔዎች አስፈላጊ ይሆናሉ፡፡

በአሁን ወቅት አብዛኛዎቹ ነዋሪዎች በእግር የሚንቀሳቀሱ እና የህዝብ ትራንስፖርትን የሚጠቀሙ ሲሆን በአንፃሩ በከተማዋ ውስጥ ጥቂት የግል መኪና ተጠቃሚዎች ይገኛሉ፡፡ ሆኖም ግን እግረኞች በቂ ያልሆኑ የእግረኛ መረማመጃ ስፍራዎችን፣ አደገኛ የመንገድ ማቋረጫዎችን፣ በቂ ያልሆኑ መብራቶች እንዲሁም ዝቅተኛ ጥራት ያላቸው መስረተ ልማትን ያካተቱ በርካታ ችግሮችን በማስተናገድ ላይ ይገኛሉ፡፡ በመቀጠል ከተማዋ የሞተር አልባ ትራንስፖርት ቅድሚያ ለመስጠት የምትሻ ሲሆን ይህም የእግር ጉዞን፣ ሳይክል መጠቀምን እና ሌሎች ሞተር አልባ ትራንስፖርት እንቅስቃሴን የሚያካትት ነው፡፡ የሞተር አልባ ትራንስፖርት አጠቃቀም በርካታ ጥቅሞችን የሚያመጣ ሲሆን ከነዚሄም ውስጥ ለሥራ እና የትምህርት እድል አመቺ የሆነ መንገድን መፍጠር፣

1 UN-Habitat. (2017). The State of Addis Ababa 2017: The Addis Ababa We Want. Retrieved from <https://unhabitat.org/books/the-state-of-addis-ababa-2017-the-addis-ababa-we-want/>

ምስል 1. የአዲስ አበባ ሞተር አልባ ስትራቴጂ ከፍተኛ ጥራት ያለው የእግረኛ መንገድ እና የሳይክል አገልግሎትን በማቅረብ በከተማ ውስጥ የተሻለ የትራንስፖርት የእንቅስቃሴ ለመፍጠር ያለመ ነው፡፡

በአንቅስቃሴ ላይ መሠረት ባደረገ የህይወት ዘይቤ የተሻሻለ የሕዝብ ጤና መፍጠር ፣ ዝቅተኛ የአየር ብክለት እና ዝቅተኛ የሆነ የትራፊክ ግጭትና ሞትን የሚያካትት ነው። የተሻለ የእግረኛ እና የሳይክል ተጠቃሚዎች አገልግሎትን መፍጠር ከከተማዋ ፈጣን የብዙሃን ትራንስፖርት ትስስር ጋር አብሮ የሚሄድ ሲሆን ይህም ሁለቱን ነባራዊ የቀላል ባቡር ትራንስፖርት መስመር እና 15 የታቀዱ የፈጣን አውቶቡስ ትራንስፖርት መስመሮችን የያዘ ነው። የእግረኛ እና የሳይክል መጠቀሚያ ስፈራውን የማሻሻል ጥረትን ለመምራት ፣ የአዲስ አበባ መንገድ እና ትራንስፖርት ቢሮ አጠቃላይ የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ አዘጋጅቷል።

የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ የአዲስ አበባ የትራንስፖርት ፖሊሲን መሠረት ያደረገ ሲሆን የእግረኛ እና የሳይክል የመንገድ ትስስርን በማስፋት ሞተር አልባ ለሆነ ትራንስፖርት ልዩ ትኩረት እንዲሰጥ ይጋብዛል።² ይህ ስትራቴጂ በተጨማሪም የአዲስ አበባን ከተማ ማስተር ፕላን የሚያንፀባርቅ ሲሆን ይህም የተሻለ ጥራት ያለው የእግረኛ እና የሳይክል ተጠቃሚዎች አገልግሎት ያበረታታል። ይህ ፕላን በተጨማሪ የመልሶ ልማትን፣ የተጠጋጋ አሰፋፈርን እና የተዋህደ የትራንስፖርት እንዲሁም የመኖሪያ ቤቶች ልማትን ያካተተ ነው። የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ በተጨማሪ ከአዲስ አበባ የመንገድ ደህንነት ስትራቴጂ ጋር በቅርብ ተያያዥነት ያለው ሲሆን ፣ በእግረኛ ደህንነት እና ምቹ የተሻለ ትኩረት እንዲሰጥ ያደርጋል።³

በአገር አቀፍ ደረጃ የኢትዮጵያ አየር ንብረት ለውጥ ትራንስፖርት ዘርፍ ስትራቴጂ የኢትዮጵያ የሕዝብን አካባቢያዊ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበረሰባዊ እና ባህላዊ ደህንነት የሚያጠናክር አመቺ፣ የተጠናከረ፣ ደህንነቱ የተጠበቀ እና ተስማሚ የሆነ የትራንስፖርት ስርዓትን በስራ ላይ ለማዋል ጥሪን ያቀርባል።⁴ ይህ ስልት የከተማ አካባቢዎችን ለእግረኞች እና ለሳይክል ተጠቃሚዎች የበለጠ አመቺ ሁኔታን የሚፈጥር ነው። በተጨማሪም የኢትዮጵያ ብሔራዊ ውሣኔዎች አስተዋፅኦ በአየር ንብረት ለውጥ ላይ በተባበሩት መንግስታት ስምምነት ማዕቀፍ ሥር ከትራንስፖርት የሚመነጩ የአየር ብክለቶችን ለመቀነስ እና የግሪን ሀውስ የጋዝ ልቀትን ለመቀነስ ጠቅላላ ስልት ተስማምቷል።⁵ በመሆኑም የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ ሲሆን ፣ በይበልጥ ተደራሽ የሚሆን፣ በርካታውን የሕብረተሰብ ክፍል ያቀፈ ፣ ዘላቂ፣ ውጤታማ፣ ጤናማ እና የሚሰብ ከተማን ለመፍጠር መሰረት ይጥላል ።

2 Ministry of Transport. (2011, August). Transport Policy of Addis Ababa.
3 Addis Ababa City Administration. (2017). Addis Ababa Road Safety Strategy.
4 Ministry of Transport. (2017). Ethiopia's Climate Resilient Transport Sector Strategy.
5 Federal Democratic Republic of Ethiopia. (2015). Intended Nationally Determined Contribution (INDC) of the Federal Democratic Republic of Ethiopia.

2. አዲስ አበባ ውስጥ እያደገ የመጣው የትራንስፖርት ችግር

ኢትዮጵያ ላለፉት አስርተ ዓመታት በፈጣን የኢኮኖሚ እድገት ውስጥ እያለፈች ትገኛለች። የከተሞች የህዝብ ቁጥር ድርሻ በ1959 ከነበረበት 8.5 በመቶ በ2004 ዓ.ም ወደ 17.4 በመቶ አድጓል፤ ይህም ኢትዮጵያን ከሰሃራ በታች ካሉ የአፍሪካ ሀገራት ውስጥ በፍጥነት ከሚያድኑ ከተሞች መካከል አንዷ ያደርጋታል።⁶ እንደ ብዙ አዳጊ ኢኮኖሚ እንዳላቸው ሀገራት የአዲስ አድሎች ተስፋ እና በትላልቅ ከተሞች የሚኖር የተሻለ ሕይወት ጥራት ከገጠር ወደ ከተማ የሚደረጉ ስደቶችን ብዛት ጨምሯል። ከ 2009 ጀምሮ ከተማዋ ለ3.2 ሚሊዮን ነዋሪዎች መኖሪያ ስትሆን ይህም በ2022 ወደ 4.7 ሚሊዮን የሚያድግ ይሆናል።⁷ ከተማዋ 8 በመቶ የሚሆነውን ብሔራዊ አጠቃላይ የሀገር ውስጥ ምርት በአመታዊ የእድገት ተመን 15 በመቶ በሚጠጋ መልኩ አስተዋፅኦ ታበረክታለች።⁸

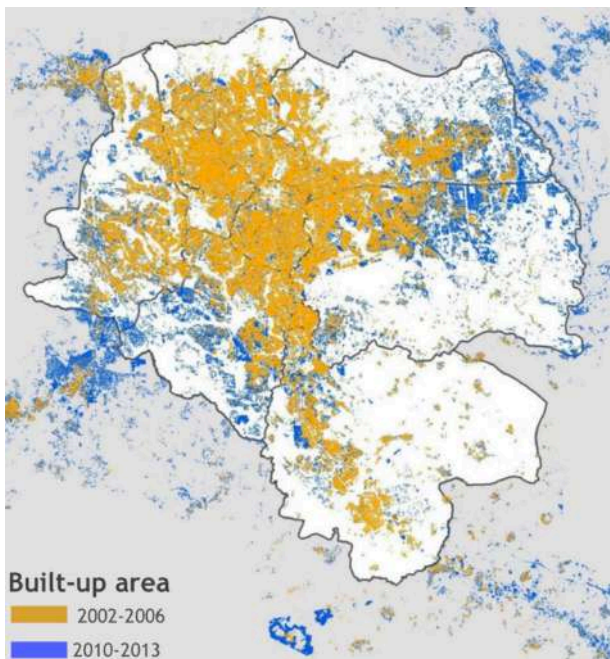
ይህ ያልተጠበቀ የእድገት መጠን ፈጣን የሆነ የከተማዋን ስፋት መጨመርን ያስከተለ ሲሆን በሌላ በኩል በርካታ የትራንስፖርት፣ የቤት እና የመሰረተ ልማት ችግሮችን በማስከተል ላይ ይገኛል፤ እንዲሁም አካባቢን በአስደንጋጭ ሁኔታ በመጉዳት ላይ ይገኛል። መደበኛው ኢኮኖሚ አሁን ያለውን እድገት ማስተናገድ ሳይችል ሲቀር መደበኛ ያልሆነው ኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ውስብስብ የኢኮኖሚ መዋቅር በመፍጠር ላይ ይገኛል። ይህ ያልታቀደ መስፋፋት የከተማዋን ስፋት በከፍተኛ ሁኔታ በመጨመር ላይ የሚገኝ ሲሆን በዓመት ከ4 እስከ 5 ካሬ ኪ.ሜ በመጨመር ላይ የገኛል።⁹ ከ1978 ጀምሮ የከተማዋ ስፋት በ4 እጥፍ ያደገ ሲሆን ይህም ረዥም

6 World Bank. (2016). Project appraisal document on a proposed credit in the amount of SDR 2013 million (US\$ 300 million equivalent) to the Federal Democratic Republic of Ethiopia for a transport systems improvement project. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/490361467992052159/pdf/PAD1293-PAD-P151819-IDA-R2016-0108-1-Box394887B-OUO-9.pdf>

7 UN-Habitat. (2017).

8 Ibid.

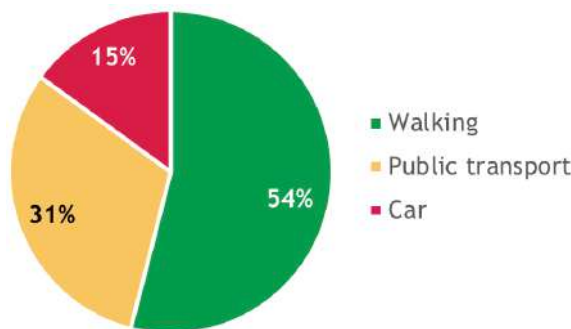
9 Ibid.

ምስል 2 . ባለፉት አስርት ዓመታት አዲስ አበባ በከፍተኛ መልኩ በመስፋፋት ላይ የሚገኝ ሲሆን ይህም ከፍተኛ ርቀት ያላቸው ብዙዎችን እና የሞተር ትራንስፖርቶችን ጥገኝነት በማምጣት ላይ ይገኛል።

ርቀቶችን እና የሌሎች ትራንስፖርት ችግሮችን በማምጣት ላይ ይገኛል።¹⁰

በአዲስ አበባ አብዛኛው የትራንስፖርት እንቅስቃሴ አይነት የእግር ጉዞ እና የሕዝብ ትራንስፖርት በመጠቀም የሚደረግ ሲሆን ይህም 85 በመቶ የሚሆነውን የጉዞ ሽፋን ያካትታል።¹¹ በእግር የሚደረጉ ጉዞዎች ድርሻ በከተማዋ የተለያዩ ቦታዎች ውስጥ በስፋት ይለያያሉ። ለምሳሌ በአዲስ ከተማ ከ/ከተማ በእግር የሚደረጉ ጉዞዎች 78 በመቶ የሚሆነው ድርሻ የሚወስድ ሲሆን በቦሌ ከ/ከተማ በእግር የሚደረጉ ጉዞዎች 40 በመቶ ብቻ ናቸው።¹² በመሆኑም የከተማዋ አማካኝ የጉዞ ርዝመት 3.3 ኪ.ሜ ሲሆን በእግር የሚደረጉ ጉዞዎች አማካይ ርዝመት 1.5 ኪ.ሜ ነው።¹³ ምንም እንኳን በይፋዊ ስታትስቲክስ ባይመዘገብም የሳይክል ተጠቃሚዎች የአጭር ርቀት ጉዞዎችን የሚሸፍኑ ሲሆን ይህም በዝቅተኛ ገቢ ያላቸው እና አደጋን በሚጋፈጡ ወንዶች በቀደምተኝነት ተመራጭ ነው። ሆኖም ግን ሳይክልን መጠቀም በተለምዶ እንደ መዝናኛ እንቅስቃሴ የሚታዩ ሲሆን ሳይክሎች በብዛት ለህፃናት መጫወቻ ተደርገው የሚቆጠሩበት ሁኔታ ነው ያለው።

ምስል 3 . የእግረኛ እና የሕዝብ ትራንስፖርት በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እንቅስቃሴ አይነት የሚሸፍኑ ናቸው።

ምንም እንኳን የግል መኪና ተሽከርካሪዎች ድርሻ አነስተኛ ማለትም 15 በመቶ ቢሆንም ይህ የትራንስፖርት ዘዴ በከተማዋ የትራንስፖርት ስርዓት ላይ ከድራሻው የላቀ ተፅዕኖ በማምጣት ላይ ይገኛል።¹⁴ በሀገሪቱ ውስጥ ከሚገኙት ከጠቅላላ ተሽከርካሪዎች 70 በመቶ የሚሆነውን የተመዘገቡት በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ ነው።¹⁵ ምንም እንኳን በተሽከርካሪዎች ላይ የተቀመጠው የግብር መጠን ከፍተኛ ቢሆንም የተሽከርካሪዎች ቁጥር ግን በከፍተኛ ሁኔታ እየጨመረ ይገኛል። ከዚህ ጋር ተያይዞ በ2008 ዓ.ም 110,000 ተሽከርካሪዎች ወደ ሀገር ውስጥ ገብተዋል ፤ ይህም ካለፈው 2 ዓመታት ጋር ሲነፃፀር የ50 በመቶ ጭማሪን አሳይቷል።¹⁶ በአብዛኛው ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡ ተሽከርካሪዎች በከፍተኛ ሁኔታ የአየር ብክለትን የሚያስከትሉ ያገለገሉ ተሽከርካሪዎች ናቸው። እነዚህን ጊዜያቸው ያለፈባቸው እና ዝቅተኛ የሆነ የጥራት ደረጃ ያላቸውን ተሽከርካሪዎችን መጠቀም የሚያደርሱትን አሉታዊ ተፅዕኖ በቀላሉ መመልከት ይችላል። የትራፊክ መጨናነቅ፣ የአየር እና የድምፅ ብክለት ሊታለፍ የማይችሉ የአለተ ተላለት የከተማዋ የሕይወት ክፍል ሆነዋል።

የትራፊክ የግጭት አደጋ እና የሞት አደጋ መጨመርን እየተለመደ የመጣ ሲሆን ፤ በ2005 ዓ.ም ላይ በተገኘ መረጃ 374 የሞት አደጋ የደረሰ ሲሆን በ2008 ወደ 463 ከፍ ብሏል ፤ ከእነዚህ ውስጥ 80 በመቶ የሚሆነው አደጋ በእግረኞች ላይ የሚደርስ ነው።¹⁷ ከፍተኛ ደረጃ ያላቸው የሞት አደጋዎች ዋና ምክንያት ከከተማዋ ጠቅላላ መንገድ ክፍል 14 በመቶ የሚሆነው ብቻ ለእግረኛ እንቅስቃሴ ደህንነታቸው የተረጋገጠ መሆኑ ሲሆን

10 World Bank. (2015). Addis Ababa, Ethiopia: Enhancing Urban Resilience. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/559781468196153638/pdf/100980-REVISED-WP-PUBLIC-Box394816B-Addis-Ababa-CityStrength-ESpread-S.pdf>

11 World Bank. (2016).

12 Transport Research Laboratory. (2013). Provision for Non-Motorised Transport in Addis Ababa and recommendations for improvements.

13 Ibid.

14 World Bank. (2016).

15 Ministry of Transport. (2011).

16 Import taxes typically increase the vehicle price by 60 to 100 percent, depending on the engine size, year of manufacture, and vehicle price. See Igunza, Emmanuel. (2017, Jan 16). "Why are cars so expensive in Ethiopia?" BBC News. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-africa-38607986>

17 Addis Ababa City Administration. (2017). Addis Ababa Road Safety Strategy Implementation Plan: Executive Summary.

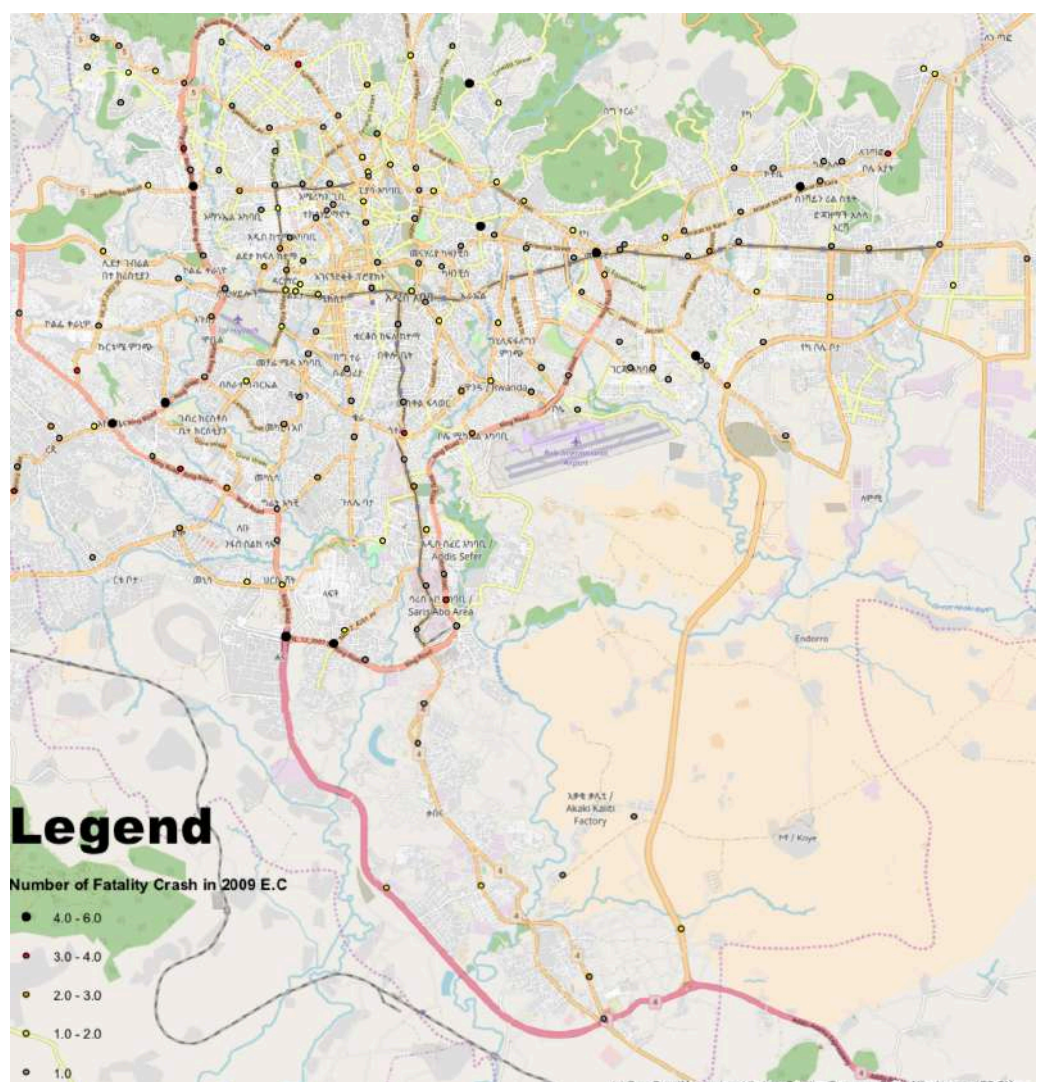

ምስል 4 . ምንም እንኳን በአዲስ አበባ አብዛኛው የትራንስፖርት እንቅስቃሴ አይነት በእግር የሚደረግ ቢሆንም በአብዛኛው የከተማ ቦታዎች የእግረኛ መንገዶች ጥራት የላቸውም።

፤ በተጨማሪም ከፍተኛ አደጋ የሚፈጥሩ የሞገደኛ አሽከርካሪ ባህሪ፣ ከፍተኛ በላይ መንዳት እና ጠጥቶ በማሸከርከር የሚከሰቱ ናቸው። እነዚህ ልምዶች ሰፋ ያለ የውጫዊ ተፅዕኖ የሚያስከትሉ ሲሆን ፤ እነዚህም ከአካላዊ እና አይምጅዊ ጤና፣ የአካባቢያዊ ፣ የማህበረሰባዊ ፣ ኢኮኖሚያዊ ልማት እና የተለያዩ ግብአቶች አጠቃቀም ጋር በተያይዘ የሚመጡ አሉታዊ ውጤቶች ናቸው።

በአዲስ አበባ ውስጥ ያሉ መንገዶች ዲዛይን ተሽከርካሪን ማፅከል ያደረጉ እና ከእግረኛ ደህነነት ይልቅ የተሽከርካሪ ፍጥነትን ቀዳሚ አድረገው የተሰሩ ናቸው። በከተማ ውስጥ የሚገኙ መንገዶች ሰፋፊ እና በአብዛኛውን ጊዜ የእግረኛ መንገድ ፣ የእግረኛ ማቋረጫ እና የተሽከርካሪዎችን ፍጥነት መቆጣጠሪያ የሌላቸው ናቸው። ይህ ችግር በተለየ መልኩ በእግረኛ ማቋረጫዎች ላይ የከፋ ነው። የመንገድ መጋጠምያዎች መንገዱ እና የመንገድ ተጠቃሚው የሚገናኙባቸው ስፍራዎች ሲሆኑ አብዛኛቹ ግጭቶች እና አደጋዎች የሚከሰቱት በዚህ ስፍራ ነው። እጅግ ሰፊ የመንገድ መጋጠምያ ከሰፊ የመታጠፊያ ርቀት እና የትራፊክ መብራት ረዘም ላለ ጊዜ መቆየት ለአሽከርካሪው ፍጥነትን መጨመር ትልቅ አስተዋፅኦ ያበረክታሉ። በተጨማሪም የመንገዶች አቀማመጥ መዘበራረቅ መጨናነቅ እና ያልታሰቡ የተሽከርካሪ እንቅስቃሴዎችን የሚፈጥር ሲሆን ፤ የመንገዶች ምልክት እና በእግረኛ ማቋረጫዎች በቂ ምልክቶች ያለመኖር በብዛት ይስተዋላል። ጥሩ የሆነ የእግረኛ ማቋረጫ ዲዛይን አስገራሚ በሆነ መልኩ የመንገድ አደጋን እና የሞት አደጋዎችን የሚቀንስ ሲሆን በተመሳሳይ መልኩ የሕዝብ ትራንስፖርትን እና የተሽከርካሪ ፍሰትን የሚያሻሽል ፤ እንዲሁም የሲቪል እና የኢኮኖሚ አቅም ይጨምራል። በአጠቃላይ የተለየ የሕዝብ ትራንስፖርት የመንገድ መስመሮች እና የመጫኛ እና የማውረጃ ስፍራዎች አለመኖር የሕዝብ ትራንስፖርት ዘዴዎች ደህንነትን ታቸው ያልተጠበቀ እንዲሆን ሲያደርግ እንዲሁም ለትራፊክ መጨናነቁ ዋነኛ ምክንያቶች የሚሆኑ ናቸው።

የሞተር ተሽከርካሪዎችን የመጠቀም ልማድ መጨመር በተለየ መልኩ በህፃናት እንቅስቃሴ ላይ ችግር የፈጠረ ሲሆን የግል የሞተር ተሽከርካሪዎች ደህንነቱ የተጠበቀ የመጫቻ እና የመጓጓዣ ስፍራን ይቀንሳል፡፡ በረጅም የጉዞ ርቀቶች እና አደገኛ መንገዶች ምክንያት ልጆች በአካላዊ እንቅስቃሴዎች የሚሳተፉበት ማለትም በእግር የሚጓዙበት ወይም ወደ ት/ቤት በሳይክል የሚሄዱበት እድል አነስተኛ ነው፡፡ በብዙ ሁኔታዎች የልጆች እንቅስቃሴ ከመኖሪያ ስፍራቸው ወይም ከቅጥር ግቢያቸው ብዙ የሚርቅ አይደለም፡፡ በመሆኑም በአዲስ አበባ ውስጥ ከፍተኛ ጥራት ያላቸው የእግረኛ እንዲሁም የብስክሌት ትራንስፖርት አገልግሎትን ለመፍጠር አስቸኳይ የሆነ መፍትሄ መስጠት አስፈላጊ ነው፡፡

ምስል 5 . የትራፊክ ግጭት መረጃ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው የሞት አደጋዎችን የሚያሳዩ ሲሆን በተለየ መልኩ ከፍተኛ ፍጥነት መጠቀም የሚያስችሉ የቀለበት መንገዶች ዋነኞቹ ናቸው፡፡

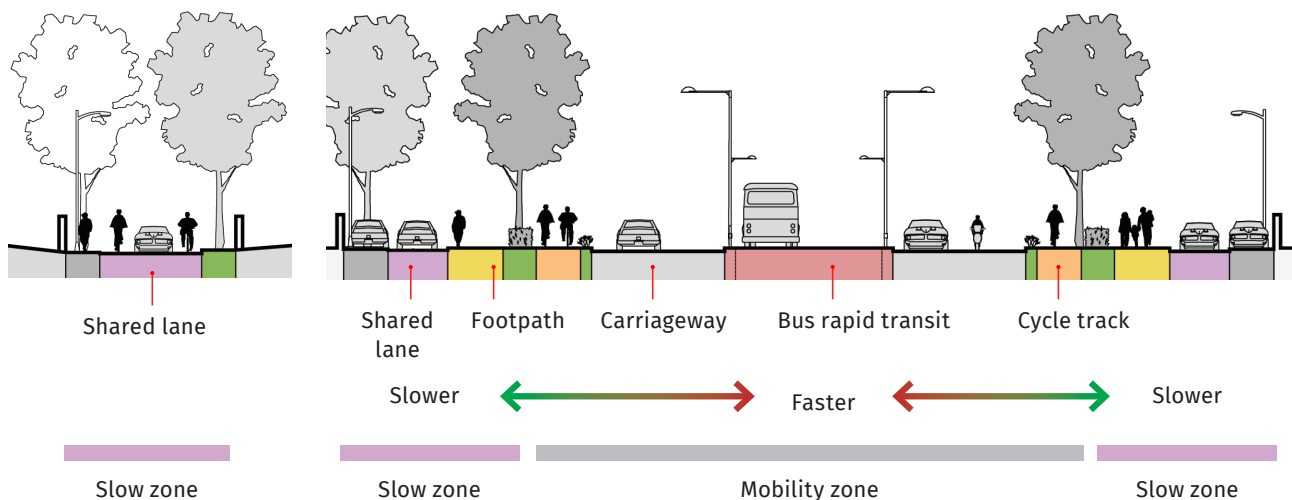
ምስል 6. በአዲስ አበባ ውስጥ ያሉ የትራንስፖርት ትግሮች (ከላይ ጀምሮ ወደ ግራ)፡- የከተማ የአየር ብክለት፣ ልጆች ያለ እግረኛ ደሴቶች ሰፋፊ የእግረኛ ማቋረጫዎችን በደንበል አከባቢ ሲሻገሩ፣ የሳይክል ማሽከርከሪያ የሌላቸው፣ በቦሌ መንገድ አደገኛ የእግረኛ ማቋረጫ እና በሃያት የመኪና ማቆሚያ ትግሮች

3. የአግረኛ እና የብስክሌት መንገድ የዲዛይን መርሆዎች

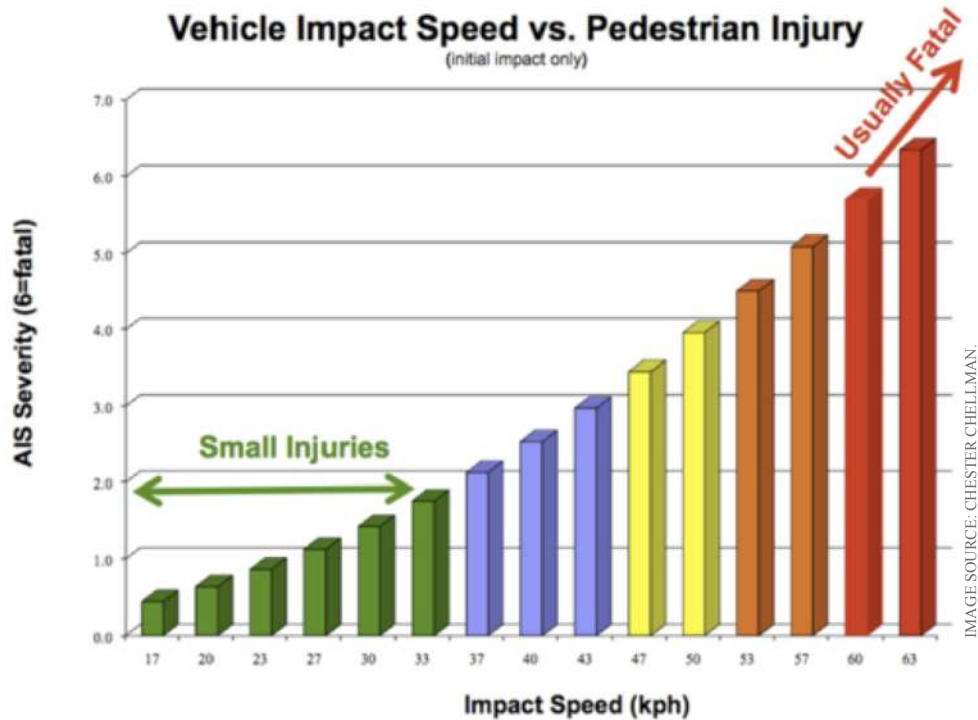
የሞተር አልባ ትራንስፖርትን ምቹ እና ተስማሚ ለማድረግ የመንገድ ድርሻውን ማመጣጠንና የመንገድ ስፍራዎች ሁሉንም የትራንስፖርት አማራጭ ዓይነቶችን ማካተት ይኖርባቸዋል። ከፍተኛ ጥራት ያለው የአግረኛ አካባቢን ለመፍጠር የመንገዶች ፊዚካል ዲዛይን እና የአግረኛ መንገድ፣ የአግረኛ ማቋረጫ እና ሌሎች የአግረኞች መሰረተ ልማት አቅርቦቶች እጅግ አስፈላጊ ናቸው። ሞተር አልባ የትራንስፖርት ሁለት መሠረታዊ የሆኑ ቴክኒኮችን ይጠቀማል። እነዚህም፡-

- በአነስተኛ መንገዶች ላይ የተሸከርካሪዎችን ፍጥነት ለመቀነስ ስልታዊ የሆነ የትራፊክ ፍጥነት ማብረጃ ዘዴ መጠቀም እና የአግረኞችን እንዲሁም ሌሎች የትራንስፖርት አማራጭ ዓይነቶችን ደህንነታቸው የተጠበቀ ማድረግ እና
- በትላልቅ መንገዶች ላይ የአግረኛ እና የሳይክል ተጠቃሚዎች መሠረተ ልማት ከሞተር ተሸከርካሪዎች የተለየ ማድረግ ፤ እንዲሁም ከትራፊክ ፍጥነት ማብረጃዎች ወይም ከትራፊክ መቆጣጠሪያዎች ጋር በማጣመር ደህንነታቸው የተጠበቀ የአግረኛ ማቋረጫዎችን ማዘጋጀት ያስፈልጋል። የአግረኛ መንገዶች ለመራመድ ግልፅ የሆነ ሥፍራን ማቅረብ የሚኖርበት ሲሆን ይህም ስልታዊ በሆነ መንገድ ከሌሎች የመንገዱ ክፍሎች ጋር መዘጋጀት ይኖርባቸዋል። እነዚህ የመንገዱ ክፍሎች የመንገድ ምንጣፍ፣ የመሬት ገፅታ የተከለ ስፍራ፣ የመንገድ መብራት፣ የመንገድ ዳር ወንበሮች፣ የህዝብ አገልግሎት መስጫዎች፣ ከምደር በታች ያሉ የተለያዩ አገልግሎት የሚሰጡ ቦታዎች እና ሌሎች ለአግረኛ ተስማሚ አገልግሎቶችን ያካትታል። በተጨማሪም መንገዱን የበለጠ አመቺ የሚያደርጉ ገፅታዎች እንደ የአካል ጉዳተኞች መንገድ፣ ምቹ የሆነ ንጣፍ እና የትራፊክ ምልክቶች ናቸው። በተመሳሳይ መልኩ ከመኪና መንገድ ውጭ የሆኑ ፣ ለሳይክል ተጠቃሚዎች ብቻ የተለዩ የብስክሌት መንገዶች መሰራት ይኖርባቸዋል። ትላልቅ መንገዶች የመንገድ ምልክቶችን ወይም በአግረኛ ማቋረጫ እና በመንገድ መገናኛ አካባቢ የትራፊክ ፍጥነት ማቀዝቀዣ በመሰራት አግረኞች እና ብስክሌት ተጠቃሚዎች ደህንነታቸው እንዲጠበቅ ማድረግ ይኖርባቸዋል።

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የከተማ ፕላን ኮሚሽን የተዘጋጀ የአዲስ አበባ ከተማ ማስተር ፕላን የሞተር አልባ ትራንስፖርትን የሚያካትት ሲሆን እንዲሁም በከተማው ማዕከል የሚገኙ መንገዶች 60 በመቶ የሚሆነውን የመንገድ ስፋት ለአግረኛ መንገድ ፣ ለብስክሌት መንገድ እና ለሌሎች የሞተር አልባ ትራንስፖርት አገልግሎት እንዲውል ተደርጎ እንዲሰራ ይመክራል።

ምስል 7. አነስተኛ ደረጃ ያለቸው መንገዶች አግረኞች በዝቅተኛ ፍጥነት ከሚሄዱ ተሸከርካሪዎች ጋር የሚጓዙባቸው የጋራ ስፍራ ሊሆኑ ይችላሉ (ግራ) ። በትላልቅ መንገዶች በፍጥነት የሚገኙ ተሸከርካሪዎችን ባሉበት አካባቢ የአግረኞች እና የብስክሌት ቦታዎችን መለየት አስፈላጊ ነው። (ቀኝ)

ምስል 8 . ደህንነቱ ለተጠበቀ የእግረኞች እንቅስቃሴ የመኪና ፍጥነትን መቀነስ እጅግ አስፈላጊ ነው ፤ ምክንያቱም የተሽከርካሪ ፍጥነት ከ30 ኪ.ሜ በሰዓት በላይ በሚሆንበት ወቅት በአስገራሚ ሁኔታ የእግረኛ የመሞት እድል ይጨምራል ።

ደህንነቱ የተጠበቀ የመንገድ ዲዛይን መካከለኛ የተሽከርካሪ ፍጥነትን ለማበረታታት ትኩረት ያደርጋል። የተሽከርካሪዎች ፍጥነት ከ30km/hr በላይ ሲሆን የትራፊክ አደጋ የሚደርስባቸው የእግረኞች የሞት ዕድል በከፍተኛ ደረጃ ስለሚጨምር የመኪና ፍጥነትን የሚቀንስ የመንገድ ዲዛይን በመስራት በአስደናቂ ሁኔታ የእግረኞችን ደህንነት ማሻሻል ይቻላል። 30 ኪ.ሜ በሰዓት በሚጓዝ ተሽከርካሪ የተገጨ እግረኛ 90 በመቶ የመትረፍ እድል የሚኖረው ሲሆን ፤ በ45 ኪ.ሜ በሰዓት በሚጓዝ ተሽከርካሪ የተገጨ እግረኛ ግን የመትረፍ እድሉ 50 በመቶ ነው።¹⁸

ከፍተኛ ጥራት ያለው የሞተር አልባ ትራንስፖርት አካባቢ የከተማ መንገዶች ለተሽከርካሪ የመንቀሳቀሻ ስፍራ እንዲውሉ ማድረግ ብቻ ሳይሆን ነገር ግን ሰዎች የሚራመዱባቸው፣ የሚያወሩባቸው፣ ሳይክል የሚነዱባቸው፣ ሱቆች እና ሌሎች ብዙ አገልገሎቶችን የሚያከናውኑባቸው ተደርገው መጓዝባት የሚኖርባቸው ሲሆን ይህም ለከተማው ጤንነት እጅግ አስፈላጊ ነው። በማንኛውም ከተማ ውስጥ መንገዶች እጅግ ጠቃሚ የሆኑ ንብረቶች ሲሆኑ የእነዚህን መንገዶች ብቃት ለማላቅ የተሟላ የመንገድ ዲዛይን እና ፕላን መከተል ያስፈልጋል። ይህንንም የተሟላ የመንገድ ዲዛይን እና ፕላን ለማሳካት በአግባቡ የተቀመጡ የመንገድ፣ የህንፃ እና አውታረ መረብ ዲዛይንን መሰረት ያደረጉ መርሆዎችን እና ደንቦችን በመከተል ማሳካት ይቻላል።

18 WHO (2013). Pedestrian Safety: A Road Safety Manual for Decision-Makers and Practitioners.

4. ራዕይ እና ግቦች

የአዲስ አበባ ከተማ የሚከተሉትን የሞተር አልባ ትራንስፖርት ራዕዮች በከተማው ለመተግበር ተዘጋጅቷል፡
: ይህም፡-

የአዲስ አበባ ከተማ ደህንነቱ የተጠበቀ፣ ቀልጣፋ እና ተደራሽ የሆኑ የእግረኛ እና የብስክሌት ተጠቃሚ የመንገድ አውታረ መረቦች በመስራት ለሁሉም የከተማዋ ነዋሪዎች የተለያዩ ዕድሎችን በፍጠር እና የመንቀሳቀስ አገልግሎትን የተሻለ በማድረግ ፣ ፍትሃዊ የሆነ የመንገድ ድርሻ ክፍፍልን ማሳደግ እንዲሁም የሚያኮሩ የእግረኛ እና ብስክሌት ሰፍራዎችን ማዘጋጀት ተቀዳሚ ራዕዩ ነው፡፡

የሞተር አልባ ትራንስፖርት አገልግሎቶችን በከፍተኛ ጥራት እንዲሰሩ መዋዕለ ነዋይ ፈሰስ ማድረግ በርካታ ጥቅሞችን የሚሰጥ መሆኑ የሚጠበቅ ሲሆን ፤ ይህም የተሻሻለ የእግረኛ መንገድ፣ በትራፊክ ግጭቶች የሚከሰቱ አደጋዎችን እና የሞት አደጋዎችን መቀነስ፣ የተሻሻለ የኢኮኖሚ ሁኔታን በመፍጠር ለመንግስት ዋጋ ቆጣቢነት፣ የተሻለ የህዝብ ጤንነት፣ ከፍተኛ የማህበረሰብ ግንኙነት፣ የተጠናከረ የህዝብ ደህንነትነት፣ በዝቅተኛ የነዳጅ አጠቃቀም ምክንያት የውጭ ምንዛሪ ቁጠባ እና ዝቅተኛ የአየር ብክለት ልቀት ዋነኞቹ ናቸው፡፡

የሚከተለው ሰንጠረዥ የአዲስ አበባ የመንገድ ትራንስፖርት ቢሮ በቀጠይ አስር ዓመታት ለማሳካት የታቀድ ቁልፍ አላማዎችን የያዘና በአጭሩ የቀረቡ ናቸው፡፡ እነዚህን አላማዎች ማሳካት ለሞተር አልባ ትራንስፖርት ሁሉን አቀፍ ማስተዋወቅ ሲኖረው ፤ ይህንንም ለማሳካት ከመሠረተ ልማት ማሻሻያ ጀምሮ የመንገድ አጠቃቀምና አመራርን እስከማስተዳደር ድረስ የተለያዩ እርምጃዎች እና መፍትሄ ሥራዎችን ማካተት ይኖርባቸዋል፡፡ ከዚህ ጋር ተያይዞ በዚህ የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ የተዘረዘሩት ግቦች የተሻለ የህዝብ ትራንስፖርት በመፍጠር ዘላቂ ለሆነ የትራንስፖርት ስርዓት የጀርባ አጥንት ሲሆኑ ፤ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን አላማዎች ለማሳካት እጅግ በጣም ወሳኝ ናቸው፡፡

ሰንጠረዥ 1 . የሞተር አልባ ትራንስፖርት በተሻለ ሁኔታ ለመፍጠር የሚያስችል የአስር ዓመት ግብ

ግብ	የሚከናወኑ ተግባራት	የ2020 ዓ.ም ዓላማ
የመንገድ ደህንነትን ማሻሻል	<ul style="list-style-type: none"> ደህንነታቸው የተጠበቀ የመንገድ ማቋረጫዎች፣ የመንገድ መጋጠሚያዎችን ዲዛይን በድጋሚ መስራት እና ለሞተር አልባ ትራንስፖርት የተለዩ አገልግሎቶችን መፍጠር 	<ul style="list-style-type: none"> የእግረኞች እና ሳይክል ተጠቃሚዎች የሞት አደጋን በ2010 ዓ.ም ከነበረበት 80 በመቶ መቀነስ
የእግረኛ፣ ብስክሌት ተጠቃሚ እና የህዝብ ትራንስፖርት ድርሻ መጨመር	<ul style="list-style-type: none"> ከፍተኛ ጥራት ባለው የእግረኛ እና ብስክሌት ተጠቃሚ አገልግሎቶች ላይ መዋለ ንዋይ ማፍሰስ የመኖሪያ አከባቢ ያሉ አገናኝ መስመሮችን ለህዝብ ትራንስፖርት ማሻሻል 	<ul style="list-style-type: none"> የሞተር አልባ ትራንስፖርት ድርሻ አሁን ባለበት 54 በመቶ ወይም ከዚያ በላይ ማድረግ ከአጠቃላይ በላይ የሞተር ትራንስፖርት እንቅስቃሴ ውስጥ የህዝብ ትራንስፖርት ድርሻን 80% ማድረስ ብስክሌት ተጠቃሚዎች ውስጥ 50% ሴቶች እንዲሆኑ ማድረግ
የግል ሞተር ተሽከርካሪዎችን አጠቃቀም መቀነስ	<ul style="list-style-type: none"> የተሽከርካሪ አጠቃቀምን ለመቆጣጠር የሚያስችሉ እርምጃዎች መውሰድ ዘላቂ የሆኑ ትራንስፖርት ዘዴዎችን መስህብ መጨመር 	<ul style="list-style-type: none"> የግል ሞተር ተሽከርካሪዎች የሚጓዙባቸው የተሽከርካሪዎች ኪሎ ሜትር ርቀት በ2010 ዓ.ም ካለው ደረጃ እንዳይጨምር ማድረግ
የአየር ጥራትን ማሻሻል	<ul style="list-style-type: none"> ከፍተኛ ጥራት ባለው የእግረኛ እና ሳይክል ተጠቃሚ አገልግሎቶች ላይ መዋለ ንዋይ ማፍሰስ የተሽከርካሪ አጠቃቀምን ለመቆጣጠር የሚያስችሉ እርምጃዎች መውሰድ 	<ul style="list-style-type: none"> በ350 ቀናት የአለም ጤና ድርጅት ጥራት ያለው አየር መርህን ማሳካት የግሪን ሐውስ የጋዝ ልቀት በኢትዮጵያ አንደ ሀገር የተቀመጡትን ግቦች መከተል

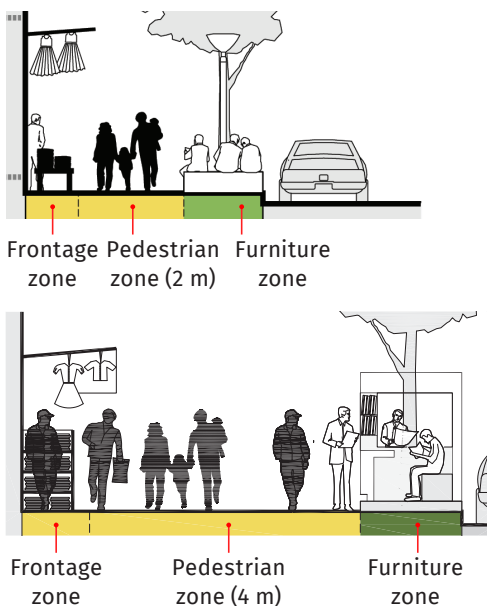
5. የሞተር አልባ ትራንስፖርት መሪነት

5.1. የአግረኛ መንገድ

በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ የሚገኙ ዋና ዋና መንገዶች ከፍተኛ ጥራት ያላቸው የአግረኛ መንገዶች ያስፈልጋቸዋል፡፡ በአግባቡ የታቀዱ የአግረኛ መንገዶች ቀጣይነት ያለው የአግረኛ መራመጃ ስፍራ ይኖራቸዋል፡፡ በተጨማሪም የአግረኛን እንቅስቃሴ ሳያጉላላ በመንገድ ዳር የሚደረጉ ንግዶችን እንዲሁም የአውቶቡስ መቆምያ ስፍራዎችን በአግባቡ ለመጠቀም ያስችላሉ፡፡ ይህ የአግረኛ መንገድ ውጤታማነት የተለያዩ የመንገድ ክፍሎችን በማቀናጀት በሚዘጋጁ ዲዛይኖች ላይ መሠረት ያደረገ ነው፡፡ የአግረኛ መንገድ በምንም አይነት መንገድ እንቅስቃሴን ሊከለከል የማይገባ፣ ቀጣይነት ያለው፣ ጥላ ያለበት እና በቂ ብርሃን ያለው ሊሆን ይገባል፡፡ የአግረኛ መንገድ ሶስት የተለያዩ ክፍሎች ሊኖሩት ይገባል፡-

- **የፊት ለፊት /ፍሮንቲድ ዞን/ ክልል** በመንገድ ዳር ባሉ እንቅስቃሴዎች መካከል እና በአግረኛው ክልል መካከል መለያ የሚፈጥር ቦታ ነው፡፡
- **የአግረኛ ዞን** ለመረማመድ ቀጣይነት ያለው ቦታ የሚፈጥር ነው፡፡ የአግረኛ ዞን ከማንኛውም አይነት እንቅፋት፣ የደረጃ ልዩነት ወይም ለአግረኛ እንቅስቃሴ አክል ከሆኑ ነገሮች የጸዳ መሆን ያለበት እና ግልፅ የሆነ በትንሹ እስከ 2 ሜትር የአግረኛ መንገድ ስፋት ሊኖረው ይገባዋል፡፡ ከፍተኛ የአግረኛ ብዛት ባሉባቸው አካባቢዎች ትልቅ ስፋት ያለው የአግረኛ መንገድ መስራት አስፈላጊ ነው፡፡
- **የመንገድ ላይ ቁሳቁሶች /ፈርኒቸር ዞን/ የሚቀመጡበት ክልል** ዛፎች፣ መቀመጫዎች፣ መብራቶች፣ የአውቶቢስ ማቆሚያዎች፣ ምልክቶች፣ አግዳሚዎች፣ የሕዝብ መፀዳጃዎች፣ የአካል ጉዳተኞች መንቀሳቀሻ እና የግል ንብረት የሚገኙባቸው ቦታዎች ናቸው፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የአግረኛ መንገዶች ከዋናው የተሽከርካሪ መንገዶች በመጠነኛ መልኩ የከፍታ ልዩነት እና ወጥ የሆነ ገፅታ ሊኖራቸው ያስፈልጋል፡፡ የአግረኛ መንገድ እና የመንገድ ማቋረጫዎች በተለየ መልኩ ወደ ግል ይዞታዎች መግቢያ ቦታዎች እና በመጋጠሚያዎች አካባቢ ያለምንም አቀበት ወይም የከፍታ ልዩነት ዲዛይን በመስራት ፣ የአግረኛን አካባቢ ለአካል ጉዳተኞች ምቹ ለማድረግ ያስችላል፡፡

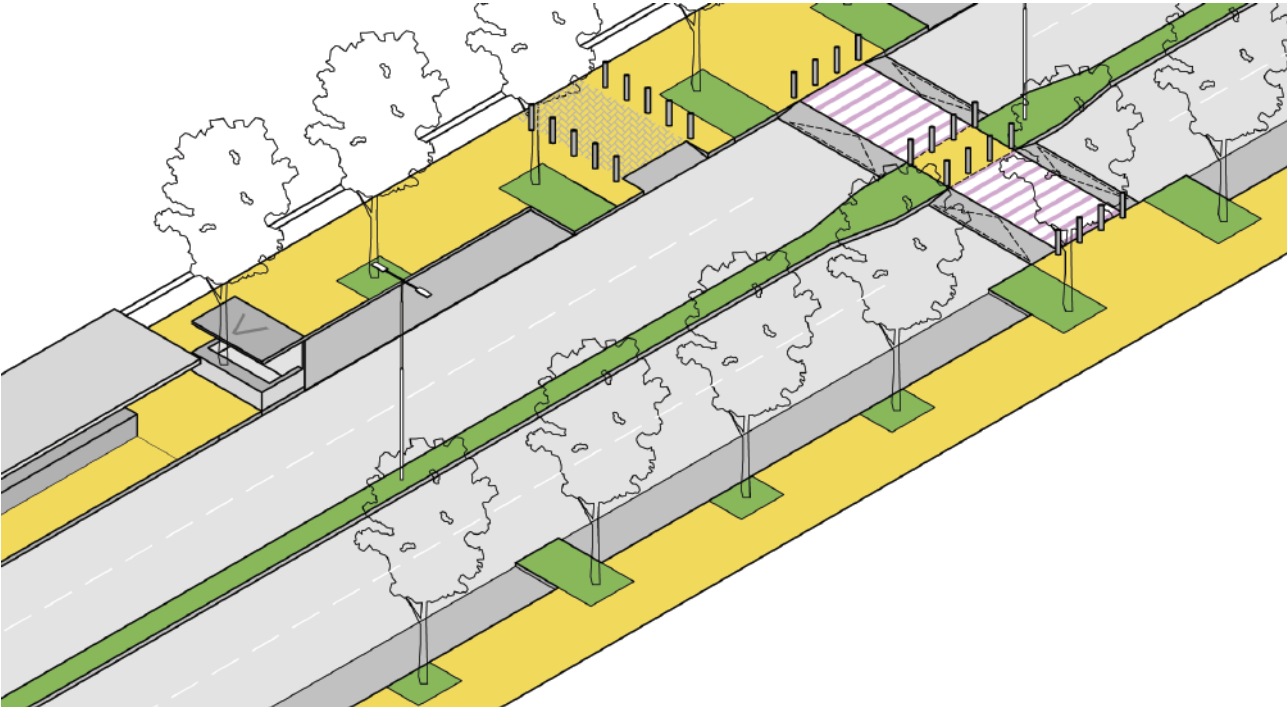
ምሳሌ 9 . በአግባቡ ዲዛይን የተደረጉ የአግረኛ መንገዶች 3 ክፍሎች አሏቸው፡- የፊት ክፍል፣ የአግረኛ ክፍል እና የተለያዩ ቁሳቁሶች የሚቀመጥበት ክፍል የአግረኛ መጓጓዣ ስፋት ልዩ አውድ ያለው እና በትንሹ 2 ሜትር ሊሆን የሚገባ ነው፡፡ ማየት ለማይችሉ ግለሰቦች ስፍራዎችን ለመጠቀም የሚያስችሉ ለየት ያሉ የመንገድ ንግፎች መዘጋጀት ይኖርባቸዋል፡፡

የማየት ችግር ላለባቸው ሰዎች መኪናና እግረኞች በሚገናኙባቸው ቦታዎች ላይ በንክኪ ሊለዩ የሚችሉ የመንገድ ምንጣፎችን መጠቀም ያስፈልጋል።

የመንገድ ማቋረጫ እና መጋጠሚያዎች በአግባቡ እርስ በእርስ የሚገናኙ የመንገድ ክፍሎች አስፈላጊ አካል ናቸው። በአግባቡ ዲዛይን ከተሰራ የመንገደኛ ማቋረጫ እና መጋጠሚያዎች ለእግረኞች፣ ለብስክሌት ተጠቃሚዎች እና ለሌሎች የሞተር አልባ ትራንስፖርት ተጠቃሚዎች ፤ ተሽከርካሪ የሚበዛባቸውን ጎዳናዎች ደህንነታቸው እንደተጠበቀ ሆኖ መንገድ እንዲያቋርጡ ያስችላሉ። እግረኞች ብዛት ያለው የመንገድ መስመሮችን/ሌኖችን/ ማቋረጥ በሚፈልጉ ጊዜ የተሽከርካሪዎችን ፍጥነት ደህንነቱ ወደተጠበቀ ደረጃ መቀነስ አስፈላጊ ነው ፤ (ለምሳሌ ከ15 ኪ.ሜ በታች) ወይም የመኪና ማስቆሚያ ትራፊክ ምልክቶችን ማስቀመጥ ያስፈልጋል። እግረኞች ከሁለት በላይ የመንገድ መስመሮችን በሚያቋርጡበት ጊዜ የመንገድ መሀል የእግረኛ መቆያ ቦታ መስራት ይኖርበታል። የመንገድ ማቋረጫዎች አግባብ ያለው የትራፊክ ምልክት እና የመንገድ ላይ ምልክቶች ያስፈልጋቸዋል።

በአብዛኛው የአዲስ አበባ በተለያዩ ስፈራዎች እግረኞች እና ሳይክል ተጠቃሚዎች መንገዶችን እንዳያቋርጡ የተለያዩ አጥሮች ተሰርተዋል። የሞተር አልባ ትራንስፖርት ተጠቃሚዎች በዚህ ምክንያት የእግረኛ ድልድዮች አገልግሎቶችን ለመጠቀም ይገደዳሉ። እነዚህ አገልግሎቶች ዝቅተኛ ብርሃን ያላቸው እንዲሁም ተጠቃሚውን ግራ የሚያጋቡ እና ለሥርቆት እና ወሲባዊ ጥቃት የሚያጋልጡ ደህንነታቸው ያልተጠበቁ ስፍራዎች ናቸው። ፡ የእግረኛ ድልድዮች እንዲሁም የመንገድ ሥር መንገዶች መጠቀም ለአካል ጉዳተኛ ማህበረሰብ ችግሩን የሚጨምር ሲሆን የተለያዩ ዕቃዎችን ለሚሸከሙ ግለሰቦች እና ለወላጆች ይህንን ጎዳና መጠቀም አስቸጋሪ ይሆንባቸዋል። ምንም እንኳን ለዊልፔር እና ለሳይክል ተጠቃሚዎች ደረጃዎች ቢሰሩም ረጅም የማቋረጫ እርዝመትና የበዛ አቀባት ለአካል ጉዳተኞችን ደረጃዎች እንዲጠቀሙ አያበረታታቸውም። በዚህ ምክንያት የእግረኛ ድልድይ መስራት የሚኖርባቸው ለእግረኛና ለሳይክል ተጠቃሚዎች በተከለከሉ ፤ ከፍተኛ ፍጥነት ባላቸው የፍጥነት መንገዶች ላይ ብቻ ነው። በሌላ በኩል የመንገድ ዲዛይኖች ለሁሉም ተደራሽ ሊሆኑ የሚችሉ ደህንነታቸው የተጠበቁ የመሬት ማቋረጫዎችን ሊያካትቱ ያስፈልጋል።

አብዛኛዎቹ በአዲስ አበባ በቅርብ የተገነቡ መንገዶች መሰረታዊ የሆኑ የእግረኛ መተላለፍያ ያላቸው ሲሆን አልፎ አልፎም እስከ 5 ሜትር ስፋት አላቸው። ይሁን እንጂ እነዚህ መንገዶች ሌሎች አስፈላጊ የመንገድ ክፍሎችን እንደ ከፍተኛ ጥራት ያላቸው የእግረኛ አካባቢ ፣ ደህንነታቸው የተጠበቁ የእግረኛ ማቋረጫዎችን ፣

ምስል 10 . የከፍታ ልዩነት ያለባቸው የእግረኛ ማቋረጫዎች የተሽከርካሪዎችን ፍጥነት ለመቀነስ አስፈላጊ ሲሆኑ በተጨማሪም ለእግረኞች ጥሩ የመተላለፍያ መንገድ አገልግሎት ይሰጣሉ። የመንገድ ዳረኛውን መስመር ስፋት መቀነስ የማቋረጫ ርቀትን ይቀንሳል።

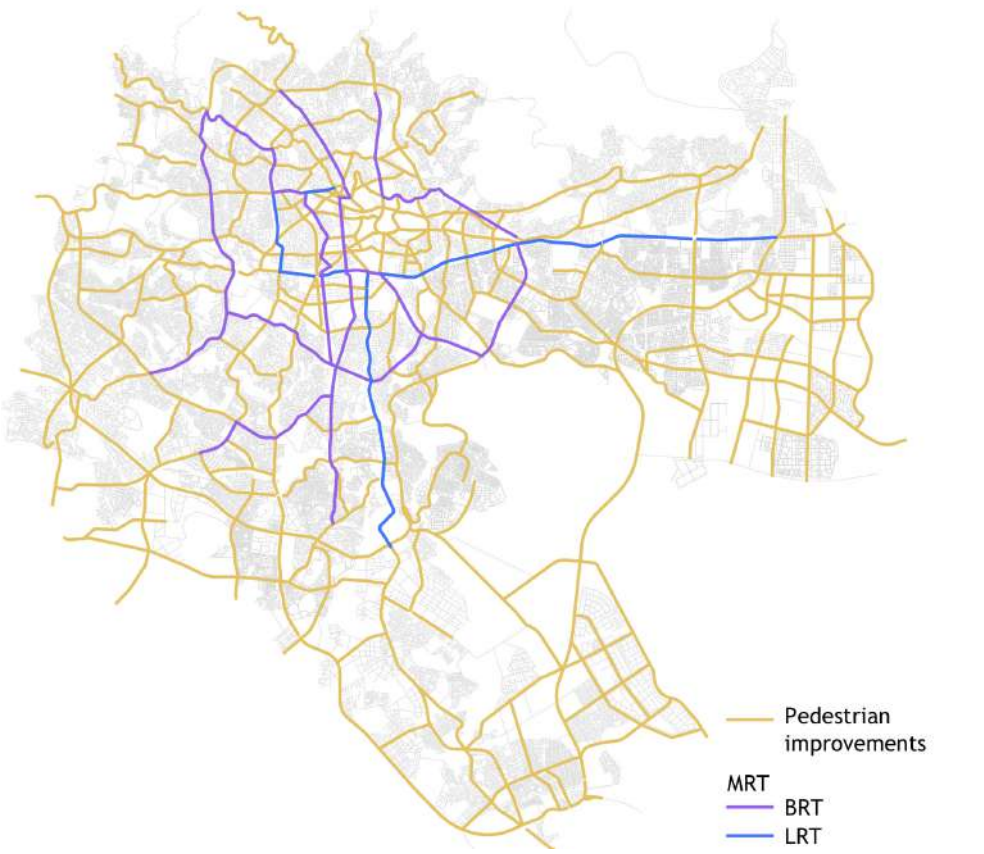
የመንገድ አካፋይ ማቋረጫዎች፣ ለሁሉም የመንገድ ተጠቃሚ ተደራሽነትን እንዲሁም ቀጣይነት ያላቸው የዛፍ ሽፋኖችን አላካተቱም፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የተዘበራረቀ የመብራት ፖሎች አቀማመጥ፣ የተለያዩ አገልግሎቶች እንዲሁም የመንገድ ዳር ሽያጮች የእግረኛ መንገድን አገልግሎት የሚያስተጓጉሉ ናቸው፡፡ በሌላ በኩል የመንገድ መብራት ዝቅተኛ መሆን የእግረኞች ደህንነት ዝቅተኛ እንዲሆን አስተዋፅኦ ይኖረዋል፡፡

በዚህ መነሻነት የአዲስ አበባ መንገድ እና ትራንስፖርት ቢሮ ቀጣይነት ያለው እና የተሟላ የእግረኛ ቦታዎችን በሁሉም መንገዶች በዋነኝነት የመንገድ ወሰናቸው 20 ሜትር እና ከዚያ በላይ በሆኑባቸው ቦታዎች እና ከፍተኛ የፍጥነት ልዩነት እና አደጋ በሚበዛባቸው ቦታዎች ተግባራዊ ያደርጋል፡፡ ከፍተኛ የትራፊክ እና የእግረኛ ፍሰት መጠን ያላቸው አንዳንድ ጠባብ መንገዶች የተለየ የእግረኛ መንገድ ያስፈልጋቸዋል፡፡ የተለየ የእግረኛ መንገድ የሌላቸው መንገዶች ላይ እግረኞች እና መኪኖች መንገዱን በጋራ መጠቀም የሚያስችል ዲዛይን የሚያስፈልግ ሲሆን ይህም ፍጥነት መቀነሻን ያካተተ መሆን አለበት፡፡ የአፈፃፀም ሂደቱ ከፍተኛ የእግረኛ መጠን ባሉባቸው መንገዶች እና ብዛት ያላቸው ሕፃናት በሚገኙባቸው ትምህርት ቤቶች አካባቢ በቅድሚያ ሊተገበሩ ያስፈልጋል፡፡ ስራ የእግረኛ መንገድ እና ደህንነቱ የተጠበቀ ማቋረጫ በሁሉም ፕላን በተደረጉ የፈጣን አውቶቡስ እና በስራ ላይ ባሉ የቀላል ባቡር መስመሮች ላይ ተግባራዊ እንዲሆን ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

የ10 ዓመት አለማ

- ▶ 600 ኪ.ሜ የሚሸፍን አዳዲስና ነባር መንገዶች ቀጣይነት ባለው ሁኔታ የእግረኛ ስፍራዎች ፤ ከፍተኛ ጥራት ያላቸው የእግረኛ መንገዶችን ፤ ደህንነታቸው የተጠበቁ ማቋረጫዎችን እና በቂ የመንገድ ዳር መብራቶችን እንዲያካትቱ ማድረግ፡፡
- ▶ ሁሉም ት/ቤቶች ደህንነታቸው የተጠበቀ የእግረኛ መንገድ እንዲኖራቸው ማድረግ፡፡

ምስል 11. የእግረኛ መንገድ እና የእግረኛ ማቋረጫ ስራዎች አተገባበር 20 ሜትር ስፋት ያላቸው መንገዶች እና ከ ዚያ በላይ የሆኑ መንገዶች ቅድሚያ የሚሰጥ ሲሆን ከፍተኛ የእግረኛ ቁጥር፣ የት/ቤት አካባቢዎች እና ፈጣን የህዝብ ትራንስፖርት መስመር ባሉባቸው ስፍራዎች ሥራው በመጀመሪያ መስራት ይኖርበታል፡፡

5.2. እግረኞች ቅድሚያ የሚያገኙባቸው ቦታዎች

የአዲስ አበባ ትራንስፖርት ቢሮ ከፍተኛ የእግረኛ አንቅስቃሴ ባሉባቸው ቦታዎች ለእግረኛ ቀድሞ የሚሰጡ ቦታዎችን በመከለል የተስተካከሉ የእግረኛ መንገዶችን፣ የእግረኛ መቋረጫዎችን እና የሕዝብ መገልገያ ቦታዎችን ያለማል፡፡ በነዚህ የተከለሉ ዞኖች ውስጥ ተሽከርካሪዎች እንዳይገቡ አንደኛው ቦላርድ ያሉ መከላከያዎች መጠቀም ይገባል፡፡ የእግረኞች ቅድሚያ መስጫ ስፍራዎች የአካል ጉዳተኞችን እንቅስቃሴ አቅጣጫዎችን ከሚያስቀምጡ መመሪያዎች ጋር የሚስማሙ እና በቂ የሆነ የሳይክል ማቆሚያ ስፍራ ሊኖራቸው ይገባል፡፡ ከፍተኛ የእግረኛ መተላለፊያ የሚያስፈልጉባቸው ስፍራዎች የሚከተሉትን ያካትታሉ፡-

- ✦ **ፒያሳ፡** - የአዲስ አበባ የቀድሞ የኢኮኖሚ ልብ ምት የሚገኝበት ፤ በአሁን ወቅትም እንቅስቃሴው እንደቀጠለ ያለ ስፍራ ነው፡፡ የፒያሳ አካባቢ የህንፃ ንድፍ እና የአካባቢው ቅርፅ የጣሊያን ተፅዕኖ የሚታይባት ሲሆን የመንገድ ዲዛይኖች እጅግ እየጨመረ ያለውን የእግረኛ እና ተሽከርካሪ ቁጥር ለመልመድ እና ለማስተናገድ አቅቶታል፡፡ ፒያሳ በርካታ ፊስቶራንቶች፣ ባሮች፣ ሱቆች እና አነስተኛ ኢንዱስትሪዎች የሚገኝበት ስፍራ ነው፡፡ ለእግረኞች ብቻ ጥቅም ላይ የሚውሉ መንገዶች ፣ የጋራ መንገዶች እና የሕዝብ ትራንስፖርት መንገዶች መረብ መኖር ምቹ የእግረኞችን አካባቢ ያሳድጋሉ፡፡ ጭነት ሊያዙ ተሽከርካሪዎች የፖሊስ ማሻሻያዎች አስፈላጊ ይሆናል፡፡
- ✦ **መገናኛ፡** - በምስራቃዊ የከተማዋ ማዕከል የሚገኝ ሲሆን ፤ የአዲስ አበባ ትልቁ የከተማዋ የውስጥ እና የውጪ የህዝብ ትራንስፖርት መነሻ እና መድረሻ ስፍራ ነው፡፡ አካባቢው ልዩ በሆነ ሁኔታ ከፍተኛ የእግረኛ መጠን ያለው ቢሆንም የእግረኛ መገልገያዎች ጥራታቸው ግን ዝቅተኛ ነው፡፡ የእግረኛ መተላለፊያዎች ሰፊ መሆን እና ገፅታው የተስተካከለ ሊሆን ይገባል፡፡ ትላልቅ የመንገድ መጋጠሚያ ቦታዎች የመንገድ ሚቋረጫዎች እና የመንገድ መሀል ደሴቶች/ማቆያዎች/አስቸኳይ ማሻሻያ ያስፈልጋቸዋል፡፡ህግ ወጥ የመኪና ማቆሚያ አካባቢዎች በድጋሚ ተስተካክለው የእግረኛ ስፍራዎች ብቻ ሊደረጉ ይገባል፡፡

ምስል 12 . አንደኛው ፒያሳ ላሉ እንቅስቃሴ የሚበዛባቸው የንግድ አካባቢዎች የተስተካከሉ የእግረኛ መተላለፊያዎች መስራት ብዛት ያላቸውን እግረኞች ሊያስተናግዱ ይችላሉ፡፡

ምስል 13 . በመርካቶ አካባቢ የእግረኛ መተላለፊያውን ጥራት ለማሻሻል ሰፊ የእግረኛ መተላለፊያ እና የተስተካከለ የመሸጫ ስፍራ በፍጥነት መስተካከል ይኖርበታል።

- **መርካቶ፡-** በአፍሪካ ውስጥ ትልቁ ክፍት የገበያ ማዕከል ተብሎ የሚታወቅ ሲሆን ነው፤ ከፍተኛ እንቅስቃሴ የሚደረግበት የንግድ አካባቢ ነው። አካባቢው ከቀላል የምድር ባቡር አገልግሎት ጋር የተገናኘ ሲሆን በተጨማሪም ፈጣን የአውቶቢስ ትራንስፖርት ፕላን /ንድፍ/ መስመሮች እና ከሕዝብ ትራንስፖርት ባስና ታክሲዎች የማቆም ስፍራም ጋር የተገናኘ ነው። የእግረኛ አካባቢው በተሻሻለ የውሃ ፍሳሽ ማውረጃ፣ ሰፊ የእግረኛ መተላለፊያዎች፣ እንዳንድ መንገዶችን ለእግረኛ ብቻ በመለየት እና አግባብ ባላቸው የሕዝብ ትራንስፖርት ማቆሚያዎች መሻሻል ይኖርባቸዋል።
- **ቸርችል ጎዳና፡** ይህ ጎዳና የፋይናንስ እንዲሁም ሌሎች የቢሮ ሕንፃዎች የሚገኙበት እና በእግረኛ መንገዶች ላይ መኪና የሚበዛበት ጎዳና ሲሆን ፤ ተደራሽ የሆነ የእግረኛ መንገድ እንዲሁም ደህንነቱ የተጠበቀ ማቋረጫ የለውም። የተለያዩ መሰናከሎች በብዛት የሚገኙ ሲሆን እነዚህም ያልተስተካከሉ የመንገድ ንጣፎች እና በትክክለኛው ስፍራ የልተቀመጡ ዛፎች የሚገኙበት ነው። የአለም አቀፍ መንገድ ደህንነት ብሎም በርግ ኢኒፔቲቭ ከኢትዮጵያ የአርክቴክቸር እና ህንፃ ግንባታ ተቋም እና ከተማ ልማት ኢንስቲትዩት ጋር በመተባበር ለቸርችል ጎዳና እና ኡራኤል - ሳቤት መንገድ ዲዛይን አዘጋጅተዋል። የዚህ ጥናት ዋናው አላማ በስፋት እግረኞችን ትኩረት ያደረገ የመንገድ መረብ ትስስር እንዲኖር ሲሆን ይህም የተሻሻለ የእግረኛ መተላለፊያ፣ የሚሰቡ የሕዝብ ስፍራዎች እና የመንገድ ተደራሽነት እንዲኖረው ማድረግ ነው።

የ10 ዓመት አለማ

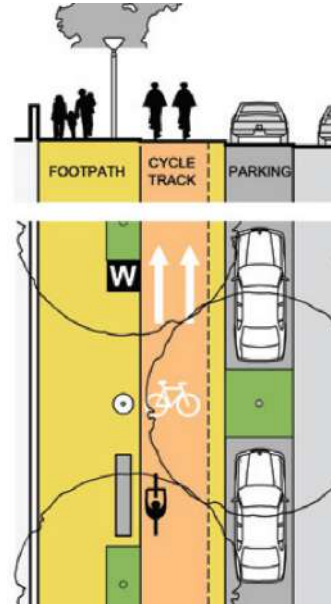
- የእግረኛ ስፍራዎች፣ የህዝብ ሥፍራዎች እና አጠቃላይ የተሻሻሉ መንገዶች በፒያሳ፣ መገናኛ፣ መርካቶ እና ቸርችል ጎዳና ተግባራዊ ማድረግ።

5.3. የሳይክል ተጠቃሚዎች መንገድ መረብ

ሳይክል ዘላቂ የሆነ የሞተር አልባ ትራንስፖርት አይነት ነው። ብስክሌቶች በዝቅተኛ ዋጋ ፣ ከአየር ብክለት ነፃ የሆነ አገልግሎትን እና የመኪና ሊይዘው ከሚችሉው ስፍራ አንድ አስረኛውን የሚይዙ መጓጓዣዎች ናቸው። ፡ ለሳይክል ብቻ በተለየ መንገድ ሳይክል መጠቀም የግል የሞተር ተሽከርካሪን ከመጠቀም የተሻለ ፈጣን ሲሆን በተለየ መልኩ ከአጭር እስከ መካከለኛ ርቀት ላላቸው ጉዞዎች አመቺ ነው።

በአሁኑ ወቅት ሳይክል ተጠቃሚዎች እንደሚመሰክሩት በከፍተኛ ፍጥነት በሚጓዙ ተሽከርካሪዎች አካባቢ ሳይክልን መጠቀም ምችት የሌለው እና አደገኛ መሆኑን ይገልጻሉ። በሰፊው መንገዶች ላይ በተለየ ሁኔታ ለሳይክል ብቻ የተለዩ መንገዶችን በመስራት ደህንነቱ የተጠበቀ እና ምቹ ሁኔታን ለሳይክል ተጠቃሚዎች መፍጠር አዳዲስ ተጠቃሚዎች እንዲመጡ ማድረግ ያስፈልጋል። የሳይክል መጠቀሚያ መንገዶች ለአካል ጉዳተኛ ሰዎች የሚሆኑ ባለ ሶስት ጎማ ሞተር አልባ ሳይክሎችን፣ ሞተር አልባ የጭነት ተሽከርካሪዎችን እና በቀጣይ ሊመጡ የሚችሉ መንቀሳቀሻዎችን ሊያስተናግዱ ይችላሉ።

የብስክሌት መጠቀሚያ መንገዶችን ከዋናው የተሽከርካሪ መመላለሻ መንገዶች በመስመር እና የብስክሌት ምልክት ባለው ቀለም ብቻ መለየት ደህንነቱ ለተጠበቀ የሳይክል ትራንስፖርት ምቹ ሁኔታ ስለማይፈጥር አካላዊ መለያ አጥር መስራት ያስፈልጋል። የሳይክል መጠቀሚያ መንገዶች ለሳይክል ተቃራኒዎች እንቅስቃሴ በቂ የሆነ ስፋት ሊኖራቸው የሚገባ ሲሆን ፣ ወጥ የሆነ የመሬት ገፅታ (አርማታ ወይም አስፋልት ነገር ግን የብሎክ ንጣፍ ያልሆኑ)፣ የዛፎች ጥላ ያለው፣ ከዋናው የተሽከርካሪ መንገድ ከፍ ያለ፣ ደረጃ ልዩነቶች ሲኖሩ ወጥ የሆነ መሽጋገሪያ እና በሳይክል መጠቀሚያው እና በተሽከርካሪ መንገድ መካከል መለያ ሊኖረው ያስፈልጋል። ሰፊ የሳይክል

ምስል 14 . የሳይክል ተጠቃሚዎች መንገድ ከዋናው የትራፊክ ጎዳና ልዩ መሆን የሚኖርበት እና ከመደበኛ የተሽከርካሪ መንገድ ከፍ ያለ ሊሆን ይገባል።

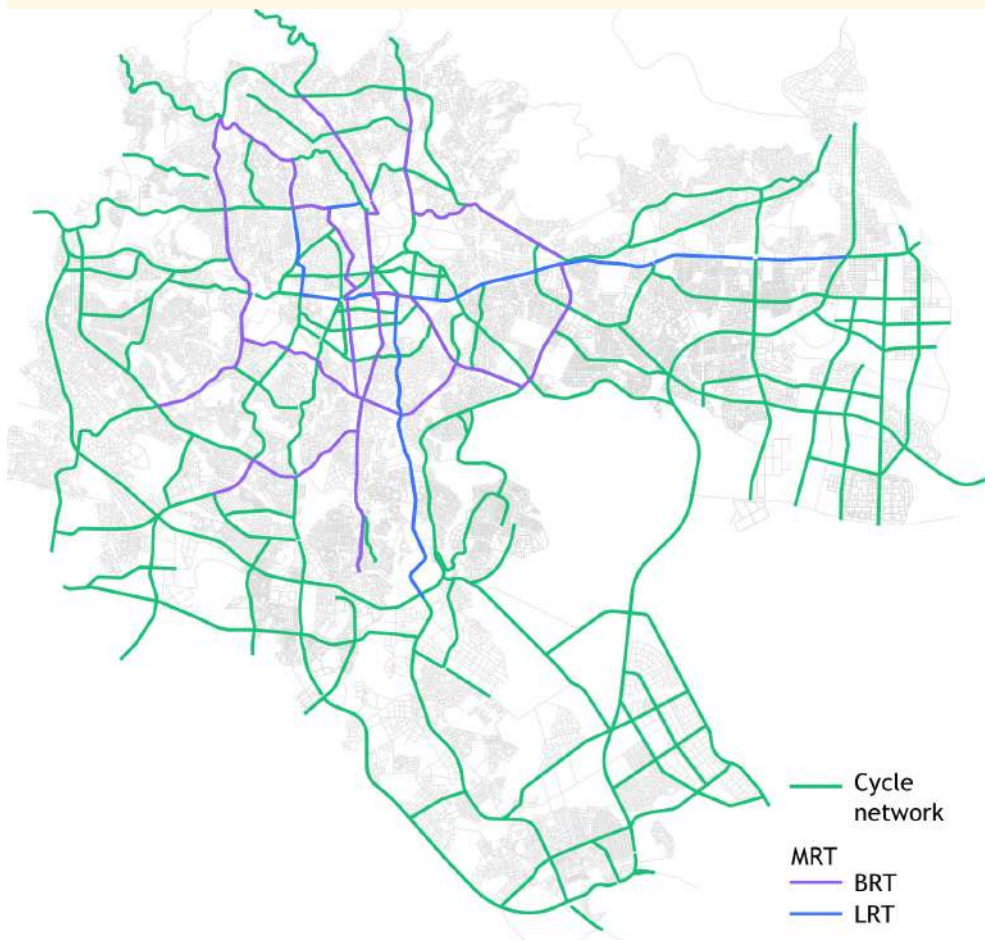
ምስል 15 . ለብስክሌት ብቻ የተለየ መንገድ መጠቀም ደህንነትን በማጠናከር አዳዲስ የሳይክል ተጠቃሚዎችን ያደፋፍራል።

መጠቀሚያ መንገዶች ባለ ሁለት አቅጣጫ የሳይክል እንቅስቃሴ ሊኖራቸው ይገባል። የሳይክል መጠቀሚያ መንገዶች ተገቢ ምልክቶችን እና የመንገድ ቅብ ማካተት ይኖርበታል። አነስተኛ በሆኑ ጎዳናዎች ላይ ለብስክሌት ብቻ የተለዩ መንገዶች አስፈላጊ ላይሆኑ ይችላሉ። ይልቁንም የትራፊክ ፍጥነትን ለመቆጣጠር የፍጥነት መቀነሻ እንደ ጉብታዎች ወይም የመንገድ ስፋት መቀነሻ ዘዴዎችን መጠቀም የሞተር ተሽከርካሪዎችን ፍጥነት በመቀነስ የብስክሌት ተጠቃሚዎች እና የሞተር ተሽከርካሪዎች በጋራ እንዲጓዙ ጥሩ ሁኔታን ይፈጥራል።

የታቀደው የብስክሌት ተጠቃሚዎች መንገድ መረብ ቁልፍ የከተማዋን ክፍሎች የሚሸፍን ሲሆን ይህም ዋና መንገዶችን (በጠቅላላው 30 ሜትር ስፋት ያላቸው እና ከዚያ በላይ የሆኑ ባለ 2 ወይም ከ2 በላይ የመኪና መሄጃ በሁለቱም አቅጣጫ ተሽከርካሪዎች የሚንቀሳቀሱባቸው መንገዶችን ጨምሮ ነው። እነዚህ የከተማዋ ክፍሎች በአካባቢው ከሚገኙ መኖሪያ አካባቢዎች በቀላሉ ተደራሽ የሚሆኑ እና ከፍተኛ የህዝብ ቁጥር ያለበትን የነዋሪዎች አካባቢ ከንግድ ሥፍራዎች ጋር ለማገናኘት የሚረዱ ናቸው። በተጨማሪም ይህ የሳይክል መንገድ የመጀመሪያ/መነሻ/ እና መጨረሻ ርቀት ጉዞዎችን ከቀላል ምድር ባቡር ፣ ከአውቶብስ እና ከተለያዩ የሕዝብ ትራንስፖርት መዳረሻዎች ጋር ለማገናኘት አመቺ ያደርገዋል። የአተገባበር ምዕራፉ በፈጣን ትራንስፖርት አቅራቢያ ፣ የቀላል ምድር ባቡር የጉዞ መስመሮች ፣ ከፍተኛ የሳይክል ቁጥር ያለባቸው አካባቢዎች በተለየ መልኩ የጋራ ሳይክል አገልግሎት መጠቀሚያ ስፍራዎች ላይ እንዲሁም ለጥ ያለ የስነምድር አቀማመጥ ያለባቸው ጎዳናዎች ቅድሚያ የሚሰጣቸው ይሆናሉ። .

የ10 ዓመት አላማ

► 200 ኪ.ሜ የሳይክል ተጠቃሚዎች መንገድ መገንባት

ምስል 16. የሳይክል ተጠቃሚዎች መንገድ ከፍተኛ የተሽከርካሪዎች ቁጥር በሚኖርባቸው ስፍራዎች ያስፈልጋሉ። አተገባበሩ ከፍተኛ የሳይክል ቁጥር ያለባቸው፣ የጋራ ሳይክል አገልግሎት መጠቀሚያ ባቢያ ባለባቸው እና ፈጣን የጉዞ ዝውውር ባለባቸው መንገዶች ቅድሚያ የሚሰጠው ይሆናል።

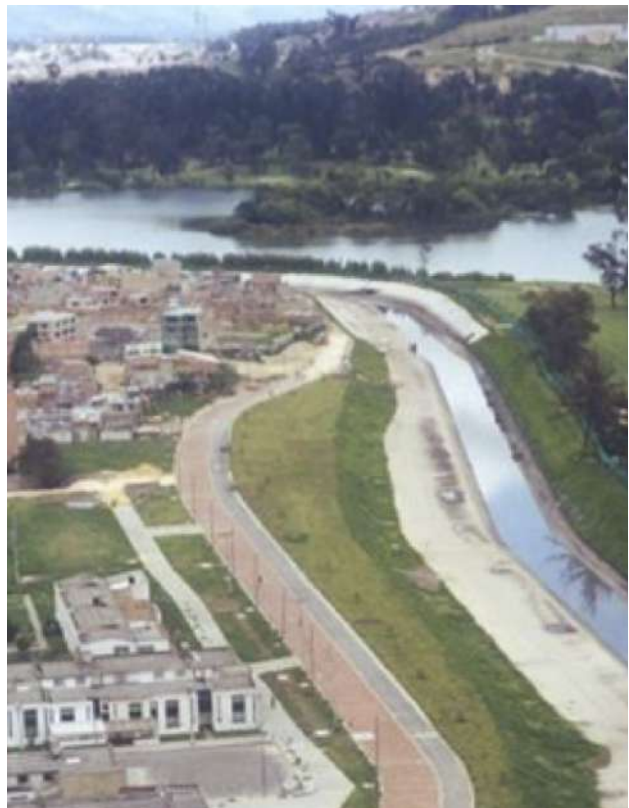
5.4. የአረንጓዴ መንገድ ኔትወርክ

በአዲስ አበባ ከተማ የሚገኙ የአግረኞች እና የብስክሌት መንገዶችን እንዲደግፉ በከተማ ውስጥ የሚገኙ ክፍት ሥፍራዎች የሞተር አልባ ትራንስፖርት ክልሎች በመሆን እንቅስቃሴን እንዲደግፉ እና ለተለያዩ መዝናኛዎች እንዲውሉ መስራት አለባቸው። “አረንጓዴ ስፍራ” የሚለው አገላለፅ የተለያዩ የአግረ መንገዶችን እና ለብስክሌት ተጠቃሚዎች ነጻ የሆነ ስፍራ ሲሆን ይህም እንደ ፓርክ ወይም የውሃ አካላት እንደሚሆኑ ነው። በዚህ መንገድ አረንጓዴ ስፍራዎች ደህንነቱ የተጠበቀ እና ተስማሚ የግንኙነት መስመሮችን ጠቃሚ ወደ ሆኑ መድረሻዎች ለምሳሌ ት/ቤት፣ ኮሌጅ እና ገበያዎች ማገናኘት ያስችላል።

በአዲስ አበባ ውስጥ በርካታ ወንዞች መኖራቸው ከፍተኛ ጥራት ያለው የአረንጓዴ ስፍራ መንገድን ለመገንባት እና የሞተር አልባ ትራንስፖርት ተጠቃሚዎችን እንቅስቃሴ በማሻሻል መስዕብነት ያላቸው የሕዝብ ስፍራዎችን ለመፍጠር አመቺ ናቸው። አረንጓዴ ስፍራዎች በሕብረተሰቡ ዘንድ ተደራሽ የሆኑ የአግረኛ መንገዶች እና የተለዩ የብስክሌት መንገድን ማካተት ያለባቸው ሲሆን ፤ ሁለቱም ባለ 2 አቅጣጫ እንቅስቃሴ የሚደግፉ መሆን ያለባቸው እና በአጠባባቸው ከሚገኝ የትራንስፖርት መንገድ ጋር መተሳሰር ይኖርባቸዋል።

የ10 ዓመት አለማ

► የ100 ኪ.ሜ የአረንጓዴ መንገድ ኔትወርክ መስራት

ምስል 17. የአረንጓዴ መንገድ ኔትወርክ እንደ አዲስ አበባ የወንዞች ዳርቻ ተፋሰስ ልማት ፕሮጀክት አይነት ለአግረኞች እና ለሳይክል ተጠቃሚ መንገዶች እና ንጹህ የውሃ መንገዶችን ይፈጥራል።

5.5. የሕዝብ ትራንስፖርት ተደራሽነት

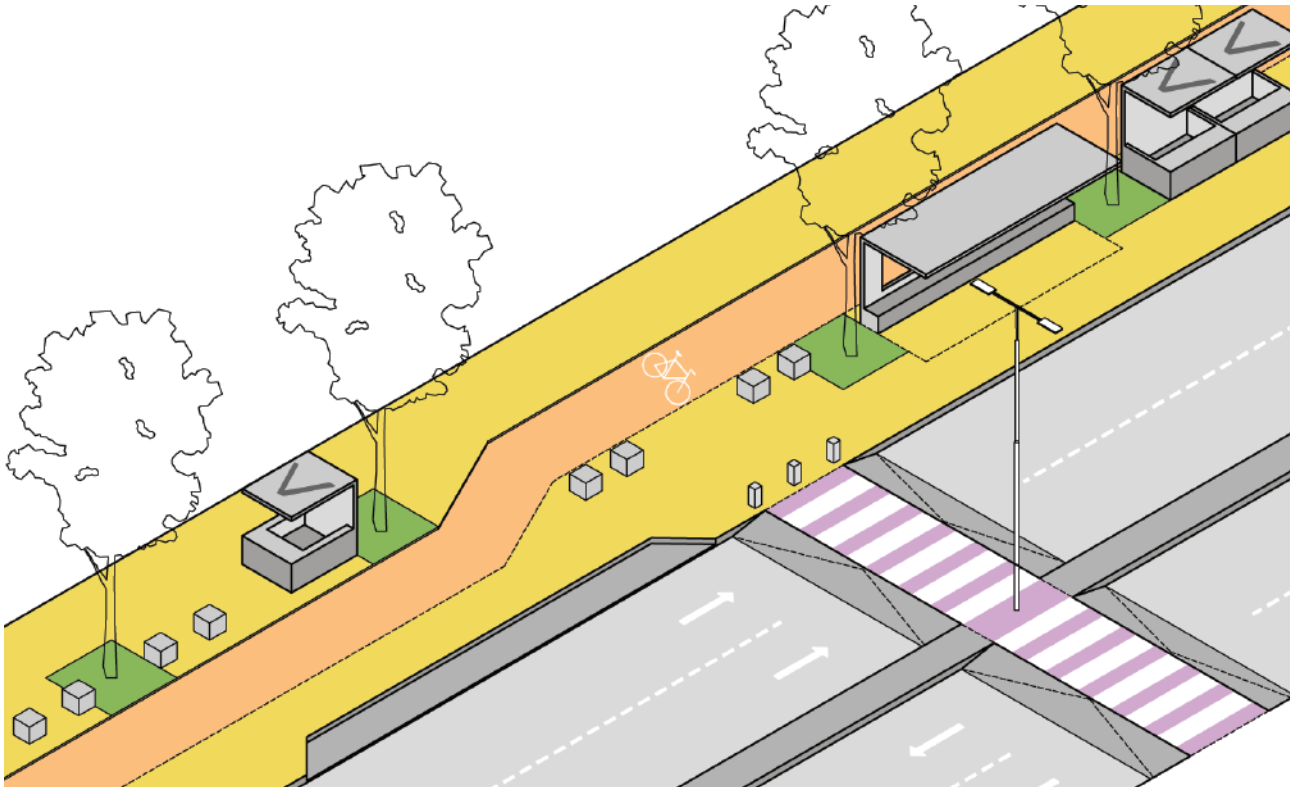
በአግባቡ ዲዛይን የተደረጉ የእግረኛ ማቋረጫዎች እግረኞች የተጨናነቁ መንገዶችን ደህንነታቸው እና ምቹታቸው በተጠነቀ ሁኔታ እንዲያቋርጡ ያስችላሉ። የቀላል ምድር ባቡር ትራንስፖርት እና የፈጣን አውቶብስ ትራንስፖርት መስመር በአዲስ አበባ ውስጥ የተሻለ አገልግሎት እንዲሰጡ፤ የመጠበቂያ ስፍራ ተደራሽነታቸው የሰዎችን ደህንነት በጠበቀ መልኩ ሊሆን ይገባል። የፈጣን ትራንስፖርት ጣቢያ ቦታዎችን ለመድረስ የመሬት ላይ ማቋረጫዎች ይመረጣሉ። የፈጣን ትራንስፖርት ጣቢያ ቦታዎች ላይ የእግረኛ ማቋረጫዎች የሚከተሉትን መስፈርቶች ማሟላት ይኖርባቸዋል፡-

- * በእግረኛ መንገድ ከፍታ ልክ የሆነ የእግረኛ ማቋረጫን ከፍታ ያለው ፍጥነት መቀነሻ አድርጎ በመገንባት የሞተር ተሽከርካሪዎችን ፍጥነት መቀነስ ያስፈልጋል። የፍጥነት መቀነሻው ተዳፋት በትንሹ 1:8 መሆን ይኖርበታል። ከፍታ ያለው የፍጥነት መቀነሻ ማቋረጫዎች የዝናብ ውሃን ሊከለከሉ ስለሚችሉ ውጤታማ የሆነ የውሃ ማስወገጃ ሊኖራቸው ይገባል።
- * የትራፊክ መብራት በሌላቸው መሻገሪያዎች ያለ እግረኛ መጠለያ ደሴት እግረኞች ከሁለት በላይ የትራፊክ መስመረ ማቋረጥ የለባቸውም። ብዙ የትራፊክ መስመር ያለባቸው መንገዶች ላይ የእግረኛ ማቋረጫዎች የትራፊክ መብራት ሊኖራቸው ይገባል።
- * ከእግረኛ መሻገሪያዎች መንገዶች አስቀድሞ የፍጥነት መቀነሻ ጉበተዎችን በመስራት የተሽከርካሪዎችን ፍጥነት መቀነስ ይቻላል።

ለሕዝብ ትራንስፖርት ተደራሽነት ሌላው ጠቃሚ ነገር በመንገዶች ዳር የባለ መጠለያዎችን ማስቀመጥ ነው። በቅርብ ጊዜ የተገጠሙ የባለ መጠለያዎች የሚታየው ችግር በእግረኛ መንገድ ላይ የሚኖረውን ግልፅ ሥፋት የሚቀንሱ እና እግረኞች የመኪና መንገዶችን እንዲጠቀሙ ያስገድዱበት ሁኔታ ነው። ከዚህ በተጨማሪ የተለያዩ መጠለያዎች በተለያዩ ከፍታዎች የተገነቡ ሲሆኑ እነዚህም አካል ጉዳተኞች እንዲጠቀሟቸው የማያስችሉ

ምስል 18 . ዳረሰላም የሚገኘው ይህ የፍጥነት መቀነሻ ባለ ሰንጠረዥ ምልክት ያለው የእግረኛ ማቋረጫ ቀላል፣ ተስማሚ እና ከፍተኛ ዝውውር ባለበት ስፍራ የተገነባ ነው።

ምስል 19 . የባስ መጠበቂያ መጠለያዎች ከመጠለያው ጀርባ በቂ የሆነ ለእግረኛ እና ለሳይክል ተጠቃሚዎች ስፍራ እንዲኖር ተደርጎ ማረጋገጥ ይኖርበታል። የባስ ማቆሚያዎች ልኬታ በአካባቢው የሕዝብ ትራንስፖርት ፍላጎት መሠረት ሊሆኑ ይገባል።

ናቸው። በሚገባ ዲዛይን የተደረጉ የባስ ማቆሚያዎች ምችነት፣ከዝናብ እና ፀሃይ መከላከል እንዲሁም ለሁሉም ተጠቃሚ ተደራሽነትን የሚያረጋግጡ ሲሆን ከመጠበቂያዎቹ ጀርባ ለእግረኛ እና ለብስክሌት ተቃሚዎች በቂ የሆነ መንገድ ሊኖራቸው ይገባል።

በፈጣን ትራንስፖርት ጣቢያ እና የባስ ማቆሚያዎችን ላይ የብስክሌት ማቆሚያዎችን ማድረግ ተጨማሪ የመድረሻ ርቀት ጉዞዎችን ተደራሽነት ይጨምራሉ። ዋና ዋና በሆኑ ጣቢያዎች የብስክሌት ማቆሚያ ደህንነትን ለማሻሻል ሲባል የከፍተኛ ጣቢያ አካባቢ መገንባት ይኖርበታል።

የ10 ዓመት አላማ

- ▶ ደህንነቱ የተጠበቀ የመንገድ ላይ የእግረኛ ማቋረጫ ከትራፊክ ፍጥነት መቀነሻ ወይም የትራፊክ መብራት ምልክት ጋር በሁሉም ቀላል የምድር ባቡር ትራንስፖርት እና የፈጣን አውቶብስ ትራንስፖርት መስመሮች ላይ ተግባራዊ ማድረግ፡፡
- ▶ በሁሉም የአውቶብስ ማቆሚያዎች ከፍተኛ ጥራት ያላቸው የባስ መጠለያዎችን መገንባት እና ይህንንም ከእግረኛ መንገድ እና የሳይክል ተጠቃሚዎች መንገድ ዲዛይን ጋር አብረው እንዲቀናጁ ማድረግ፡፡
- ▶ በባቡር እና በፈጣን አውቶብስ ጣቢያዎች ላይ የሳይክል ማቆሚያ ስፍራዎችን ማዘጋጀት።

5.6. የመንገድ መጋጠሚያ ማሻሻያዎች

በ2009 ዓ.ም አዲስ አበባ ምቹ የመንገድ መጋጠሚያ ማሻሻያ ፕሮግራም አስጀምራለች። ይኸ ፕሮግራም የከተማዋን የእግረኛ መንገድ ማቋረጫዎችን በማሻሻል እግረኞችን ለመጠበቅ እና ደህንነቱ የተጠበቀ የማሽከርከር ስራ ለመስራት እንዲያገለግል በአዲስ አበባ የመንገድ ደህንነት ስልት እና ትግበራ እቅድ አማካይነት የተለየትን አላማዎች ለማሳካት የተዘጋጀ ኢንሼቲቭ ነው። የመንገድ መጋጠሚያ ማሻሻያ ፕሮግራም የሚከተሉትን የዲዛይን ስልቶችን ይጠቀማል።

- **የመኪና ማዞሪያ ጠርዝ ራዲየስን ማጥበብ፡** የመኪና ማዞሪያ ጠርዝ ራዲየስን ማጥበብ የተሽከርካሪን የመታጠፍ ፍጥነት ይቀንሳል እንዲሁም የእግረኛውን ማቋረጫ ርቀት ይቀንሳል። የማዞሪያ ጠርዝ ራዲየስ ስፋት መቀነስ ደህንነቱ የተጠበቀ እና እርስ በርስ የተጠጋጋ የእግረኛ ማቋረጫዎችን ለመፍጠር አስፈላጊ ነው።
- **የመንገድ መሀል /ሚዲያን/ ቦታ እና የእግረኛ መቆሚያ /ሪፌውጂ አይስላንድ/ ቦታዎችን መጨመር፡** ከፍተኛ የመንገድ መሀል ቦታ እና የእግረኛ መቆሚያ ቦታዎችን በጠባብ መንገዶች ላይ እንኳ መጠቀም የመንገድ ስፋትን ለመከፋፈል ለማጥበብ ይጠቅማል። በመንገድ መጋጠሚያዎች ላይ የመንገድ ትራፊክ እንቅስቃሴን ለማቀናጀት ወይም ስልታዊ በሆኑ ቦታዎች ላይ መንገድን ለመዝጋት ይጠቅማሉ።
- **ቀጥተኛ የእግረኛ ማቋረጫዎችን መፍጠር፡** የእግረኛ ማቋረጫዎች በተቻለ መጠን ከእግረኛ መንገድ ጋር ተያያዥ መሆን አለባቸው። ከመደበኛው የእግረኛ መንገድ ራቅ ሲለ ነገሮች ለእግረኛው የማይስማማ ሁኔታ ይፈጥራሉ።
- **የመኪና መንገድ /ሊኖችን/ እና መጋጠሚያዎችን ማጥበብ፡** ጠበብ ያሉ የመንገድ መጋጠሚያዎች የሚገመት የተሽከርካሪ እንቅስቃሴዎችን ለመተንበይ እና ለሁሉም ተሽከርካሪዎች ግልጽ የሆነ እይታን ይፈጥራሉ። የመንገድ መሄጃ መስመሮችን /ሊኖችን/ ማጥበብ ፤ የመኪናዎችን ፍጥነት በመቀነስ ከመጋጠሚያዎች በሚወጡ መንገዶች ላይ የተሳለጠ የትራፊክ እንቅስቃሴ እንዲኖር ያደርጋል።

IMAGE SOURCE: GLOBAL DESIGNING CITIES INITIATIVE

ምስል 20 . የሙከራ የእግረኛ ማቋረጫ ምልክቶች በለገሀር የመታጠፊያ ራዲየስ እና የማቋረጫ ርቀቶችን በመቀነስ እንዴት የእግረኛ ደህንነት እንደሚሻሻል ማሳያ

- **ጥቅም ላይ ያልዋለን ቦታ ጥቅም ላይ ማዋል፡-** ከላይ የተገለፁትን ማሻሻያዎችን ተከትሎ ከሚፈለገው ቦታችን ጥቅም ላይ የዋሉ ቦታዎችን ጥቅም ላይ ለመዋል እንዲችሉ ያስችላቸዋል ፤ ይህም ደግሞ በራሱ ህዝባዊ ቦታዎችን በመፍጠር ምቹ የሆኑ ደህንነታቸው የተጠበቁ የህዝብ ትራንስፖርት ማቆሚያ ቦታዎችን እና የተለዩ የንግድ ቦታዎችን እንዲፈጠር ያደርጋል።

እነዚህ ስልቶች በተለያዩ የመንገድ መጋጠሚያ ቦታዎች ላይ እየተሞከሩ ይገኛሉ። ጊዜያዊ ትግበራዎች በመንገድ ጂኦሜትሪ ላይ ያሉትን ለውጦች ለመገምገም የረዱ ሲሆን አቅድ አውጪዎችን እና የመጨረሻ ደረጃ ተጠቃሚዎችን ለአዳዲስ ዲዛይኖች የሚያስተዋውቃቸው ይሆናል። እነዚህ ትግበራዎች የተሸከርካሪን እንቅስቃሴ በማዘግየት ፍቱንነታቸው የተረጋገጠ ሲሆን ለእግረኞች ደህንነታቸው የተጠበቁ ቦታዎችን በመስጠት እና በከተማው መንገድ ላይ ያለውን የህዝብ አረዳድ በማሻሻል ይታወቃሉ። በከተማ ላይ ትኩረት የሚሰጡ የምንማራቸውን ነገሮች በአዲስ አበባ የእግረኛ ማቋረጫዎችን ዲዛይን ስናደርግ፣ ስንገነባ እና ተንቀሳቃሽ የእግረኛ ማቋረጫ ምልክቶችን እና የመታጠፊያ ምልክቶችን ስናስቀምጥ ማካተት ያለብን ጉዳይ ነው።

10 ዓመት አለማ

- በአዲስ አበባ ዋና ዋና መንገድ ትስስር ላይ የሚገኙ ሁሉም የመንገድ መጋጠሚያዎች የእግረኞች እና የብስክሌት ተጠቀሚዎች ደህንነት እና ተደራሽነት ባረጋገጠ መልኩ ዲዛይን መሰራት አለበት።

IMAGE SOURCE: GLOBAL DESIGNING CITIES INITIATIVE

ምስል 21 . በአንበሳ ግቢ አጠገብ የሚገኝ ተንቀሳቃሽ የፕላስቲክ የመንገድ መጋጠሚያ ምልክት

5.7. ብስክሌትን የመጋራት ስርዓት

ብስክሌት የመጋራት የትራንስፖርት ዘዴ የህዝብ ትራንስፖርት የማያያዝ ሁኔታን ማሻሻል እና በአዲስ አበባ የአጭር ርቀት እና የመዳረሻ ጉዞዎችን ደህንነታቸው የተጠበቀ፣ ጤናማ እና ከአካባቢ ጋር የሚስማማ የትራንስፖርት ዘዴ በመሆን ያገለግላል። ከዚህ በፊት በነበሩት የሳይክል ኪራይ ያጋጠሙትን ተግዳሮቶችን ለመቅረፍ የሳይክል ማጋራት ሲስተም የሚከተሉትን ምርጥ ተሞክሮ ባህሪያትን በተግባር ላይ ያውላል።

- ✦ ሽፋን በተሰጠው አካባቢ ተጠጋግተው የሚገኙ የሳይክል ጣቢያ ትስስር መኖር
- ✦ ተጠቃሚዎች በጣቢያዎች በሚገኙ ስራተኞች ማረጋገጥ ሳይጠበቅባቸው ሳይክሎቹን ደህንነት እንዲያረጋግጡ የሚያስችል አውቶማቲክ የመቆለፊያ ሲስተም
- ✦ የአይቲ ሲስተሞች፣ ሳይክሉ የት ቦታ እንደተነሳ፣ የት እንደሚመለስ እና የተጠቃሚውን ማንነት ለመለየት በሚያስችል ደረጃ መጠቀም።
- ✦ በየጊዜው አዲስ የሆነ መረጃ በተለያዩ መረጃ መስጫ ድረገፅ፣ የሞባይል ስልክ እና/ወይም በቀጥታ ሳይት ላይ የሚገኙ ጣቢያዎችን ጨምሮ በመጠቀም መስጠት ማስቻል።
- ✦ ስርቆትን ለመከላከል እንዲያመች በልዩ ሁኔታ የተለየ ዐይነት እና መጠን እንዲኖራቸው ተደርገው ዲዛይን የተደረጉ ሳይክሎች።
- ✦ የሳይክሎችን ስርጭት ለማስተካከል እንዲረዳ የጣቢያዎችን የመያዝ አቅም በየጊዜው መከታተል።
- ✦ ገቢ ለማመንጨት እንዲረዳ በሳይክሎች ላይ እና በጣቢያዎች ላይ የማስታወቂያ ቦታ መኖር።
- ✦ አጭር ጉዞዎችን የሚያበረታቱ የዋጋ ተመኖች በመጠቀም በአንድ ቀን በሳይክል የሚኖረውን የጉዞ ብዛት ለመጨመር ይጠቅማሉ።

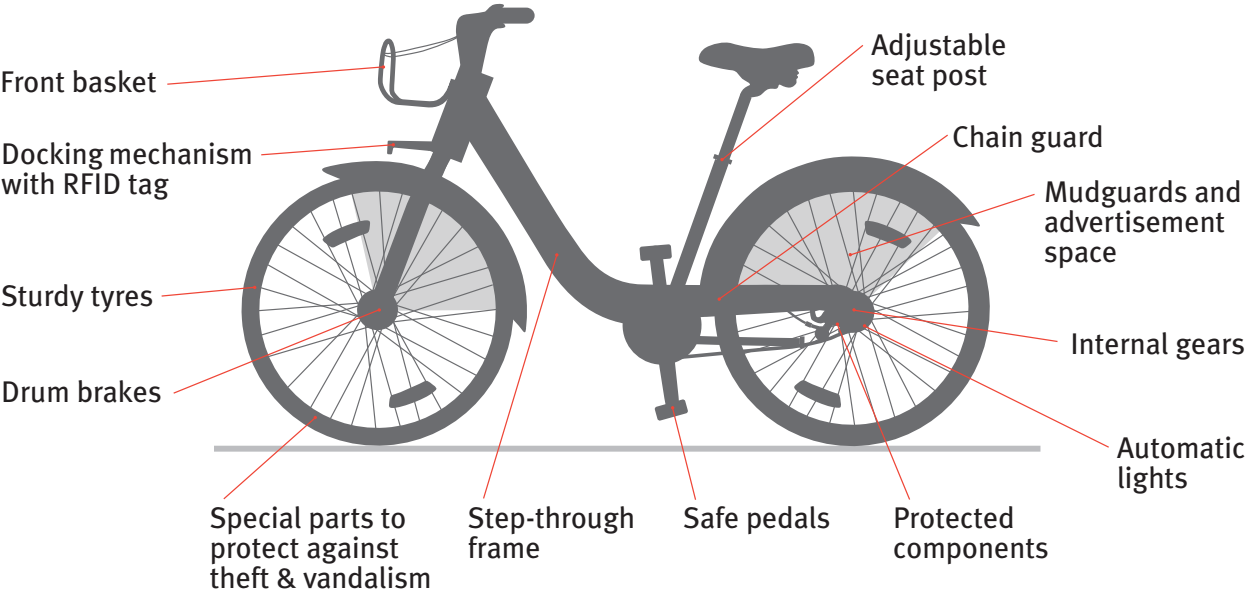
ምስል 22 . ብስክሌት ማጋራት የመጨረሻውን ማይል ርቀት የማያያዝ ሁኔታን ለማሻሻል እና ለአጭር ርቀት ጉዞዎች ይጠቅማል። ተጠቃሚው ስማርት ፎን ስልኩን ወይም ስማርት ካርድ በመጠቀም መረጃ ማግኘት የሚችል እና ወደማናቸውም ወደሌላ ጣቢያዎች መመለስ ይችላል።

በመጀመሪያው ደረጃ የብስክሌት ማጋራት ሲስተም ለማዕከላዊ አካባቢዎች ለምሳሌ በሜክሲኮ፣ መስቀል አደባባይ፣ ቦሌ እና ኡራኤል/አትላስ ላይ ጥቅም ላይ ይውላል። በኮንዶሚኒየም አካባቢዎች ተጨማሪ የመከራ ዞን የሚቋቋም ይሆናል ሲስተሙ በ500 ብስክሌቶች ጀምሮ በቀጣይነት የሚስፋፋ ሲሆን በሂደትም እስከ 10000 ብስክሌቶች ድረስ በሁሉም የአዲስ አበባ ማዕከላዊ አካባቢዎች ላይ አገልግሎት መስጠት ይችላል፡ ጣቢያዎቹ በተመሳሳይ ርቀት መቀመጥ ያለባቸው ሲሆን ፤ የህዝብ ማጓጓዣ ማህከሎች ፤ ጽ/ቤቶች እና ተቋማት፤ የጤና መስጫ ተቋማት፤ የትምህርት ተቋማት፤ የባህል ማዕከላት እና የቱሪስት መዳረሻዎች ላይ ይዘጋጃሉ። ተጠጋግተው የሚገኙ ጣቢያዎች የሳይክል መጋራት ስርዓት ተጠቃሚዎች ቦታዎችን በቀላሉ ለማግኘት ይጠቅማሉ።

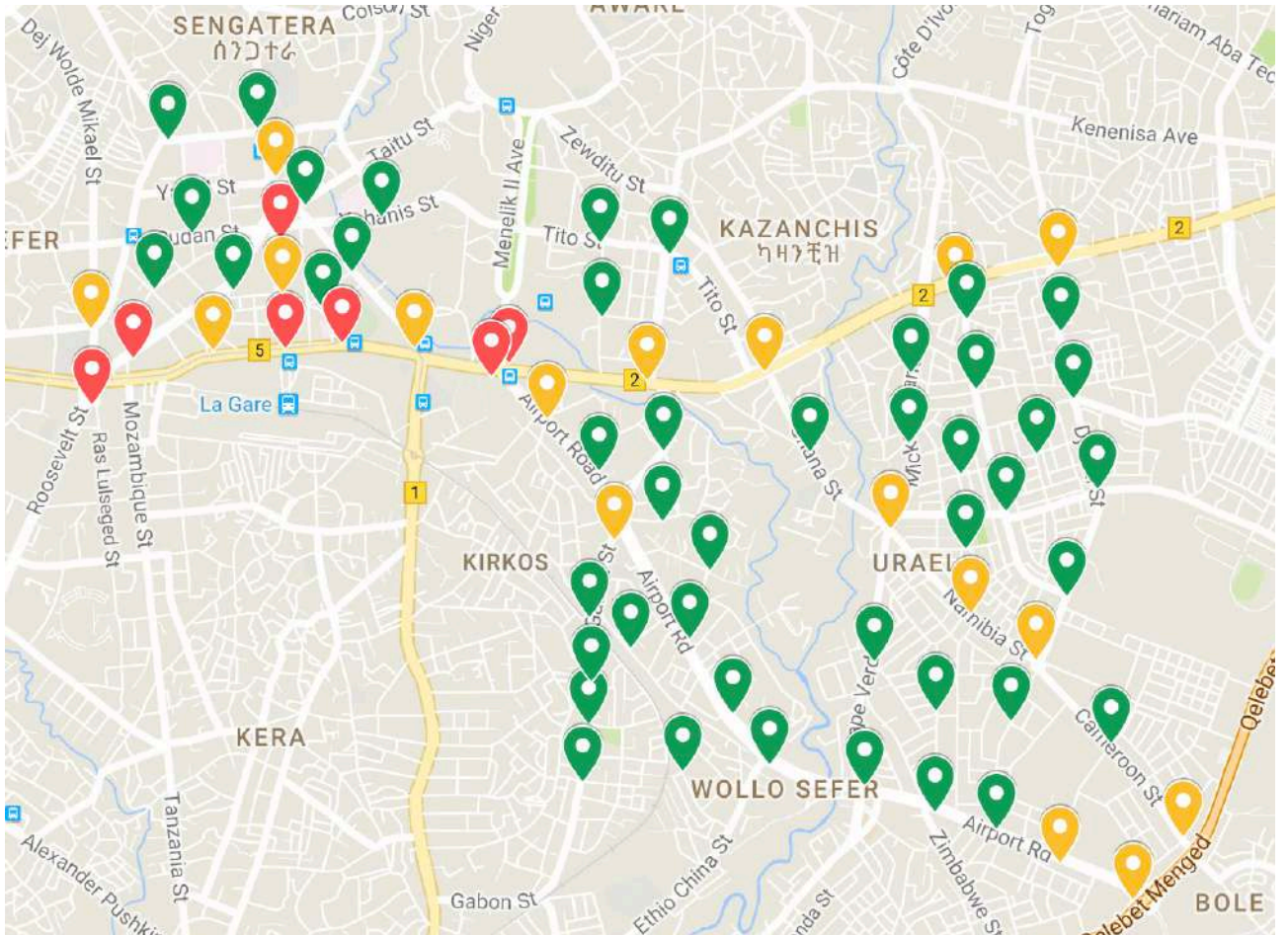
የብስክሌት መጋራት ስርዓት ትኩረት የሚያደርግባቸው ተጠቃሚ ቡድኖች በህዝብ ትራንስፖርት ከሚጠቀሙ ሰዎችን ውስጥ ወደመጨረሻ መዳረሻቸው ላይ ለመድረስ የመጨረሻውን ማይል ርቀት የመጓዣ አማራጭ የሚፈልጉትን፣ በቀን ውስጥ የአጭር ርቀት ጉዞዎችን ለሚያደርጉ ሰራተኞችን እና ተማሪዎችን እንዲሁም የከተማዋን ማዕከላዊ ቦታ ለመጎብኘት ሳይክል የሚጠቀሙትን ቱሪስቶችን ያካትታል። በአሁኑ ጊዜ ብስክሌት የሚጠቀሙ ሰዎች በብስክሌት መጋራት ዘዴ መተግበር ምክንያት የተሸለ ደህንነት እንዲሰማቸውና የማቆሚያ ቦታ አገልግሎት ያግዛል። የብስክሌት አገልግሎት መስጫዎች በሳይክል መጋሪያ አካባቢዎች የሚገኙት አሁን ላሉት ባለሳይክሎች እና ለአዳዲስ ተጠቃሚዎች ጥቅም የሚሰጡ ይሆናል። ፕሮጀክቱም ለድሆች በተለይም በድጋፍ መስጫ ስራዎች ላይ በከፊል ክህሎት ላላቸው ሰራተኞች የስራ እድል ይሰጣል።

የምዝገባ ሲስተሙ ለጥቃት ተጋላጭ ተጠቃሚዎችን ለማስተናገድ ጥበቃን ያካትታል። አብዛኞቹ ተጠቃሚዎች ሲስተሙን በድረገፅ አማካኝነት ወይም በጣቢያዎቹ ተርሚናሎች ማግኘት የሚችሉ ሲሆን ነገር ግን ተጠቃሚዎቹን መመዝገብ በሚችሉበት እና ክፍያ በሚከፍሉበት ማዕከላዊ ቦታዎች ላይ የፊት ለፊት የጋራ መድረክ ማዘጋጀት ጠቃሚ ነው። ለተጠቃሚው ምዝገባ፣ ክፍያ እና ሲስተም ቁጥጥር አዋጪ የሆኑ ዘዴዎችን በመፍጠር ፕሮጀክቱ ከመግዛት አቅም ፣ ከፊደት ጋር/ደቢት ካርድ ቁጥጥር፣ የስማርት ፎን ስልክ ቁጥጥር እና ከጥበቃ ጋር የተያያዙ የትግበራ እንቅፋቶችን ለማስወገድ ይጠቅማል።

የመሰናዶ ተግባራትን ተከትሎ አዲስ አበባ ትራንስፖርት ቢሮ ፤ የግል ኦፕሬተሮችን ሲስተሙን እንዲዘረጉ እና ከለታቀደለት ጊዜ የቀን ተቀን ስራዎችን እንዲቆጣጠሩ እና የእድሳት ስራ እንዲያካሂዱ ይቀጥራል። የፕሮጀክቱን የረጅም ጊዜ ቀጣይነት ለማረጋገጥ አዲስ አበባ ትራንስፖርት ቢሮ የሳይክል ማጋራት ሲስተሙን

ምስል 23 . የተለየ ለወንድም ለሴትም የሚያገለግል ጠንካራ የሳይክል ዲዛይን ወሳኝ ነው። እንዲህ አይነቱ ዲዛይን የንግድ ምልክት እውቂያ ለመጨመር የሚጠቅም ሲሆን ሳይክሉ በማንም ሰው ጥቅም ላይ እንዲውል ያስችላል።

ምስል 24 . የሳይክል ማጋራት ሲስተም በ500 ሳይክሎች የሚጀምር ሲሆን በተከታታይ ደረጃዎችን እየጨመረ የሚሄድ ይሆናል (ቀይ- ሰፊ ማቢያዎች፣ ቢጫ - መካከለኛ ማቢያዎች፣ አረንጓዴ - አነስተኛ ማቢያዎች)

ለመቆጣጠር የሙሉ ጊዜ ሰራተኞችን ይለያል። ለሲስተሙ አጋዥ የሆኑ የገቢ ምንጮችን የማስታወቂያ፣ የስፖንሰርሽፕ፣ የተጠቃሚ ክፍያዎች እና የከተማ በጀትን ጨምሮ በመጠቀም ነው።

ሳይክልን የመጋራት ስርዓትን ሲጀመር በርካታ የህዝብ ግንኙነት እና የማስተዋወቅ ስራ በመስራት ሲስተሙን በተለይም የከተማው ሴቶች እንዲጠቀሙ ማበረታታትን እና በከተማዋ ላይ ጠንክሮ ያለ ሳይክል የመንዳት ባህል እንዲኖር ከማድረግ ጋር የሚሰራ ይሆናል።

የ10 ዓመት አላማ

- ለብስክሌት መጋራት ዘዴ የሚውሉ 10,000 ብስክሌቶችን በመጠቀም የአጭር ርቀት ጉዞዎችን ለማድረግ እና ለህዝብ ትራንስፖርት የመጨረሻውን መዳረሻ ርቀት ለማግኘት አንዲያገለግሉ ማድረግ።

5.8. የመኪና ማቆሚያ /ፓርኪንግ/ አስተዳደር

በመንገድ ላይ መኪና ማቆም ሊፈቀድ የሚገባው ቅድሚያ ለሚሰጣቸው የማጓጓዣ ዘዴዎች ፤ እግረኛን ፣ የሳይክል መንዳት እና የህዝብ ትራንስፖርት ዘዴዎችን ጨምሮ በበቂ ሁኔታ ከቀረቡ በኋላ ብቻ መሆን አለበት። በመንገድ ላይ የተሸከርካሪ ማቆም አገልግሎት በሚሰጥበት ቦታ ገበያውን መሰረተ ያደረገ የተሸከርካሪ ማቆምያ ክፍያን መተግበር የማቆሚያ ፍላጎትን ለመቆጣጠር ይጠቅማል። በተጨማሪም ጠንካራ የሆነ የተሸከርካሪ ማቆሚያ ደንብ እና ማስፈጸሚያ ዘዴዎች የእግረኛ እና የሳይክል አገልግሎት መስጫዎችን አንድ ጊዜ ከተገነቡ በኋላ ደህንነታቸው የተጠበቀ እና ከጣልቃ ገብነት የፀዱ እንዲሆኑ ለማድረግ ይጠቅማሉ። ከጊዜ በኋላ የመንገድ ላይ ተሸከርካሪ ማቆም አመክኖአዊነት በቀጣይነት የመንገዱን ቦታ ለዘላቂ ትራንስፖርት ለመጠቀም እና የግል ሞተር ተሸከርካሪዎችን ቁጥጥር ለማስተዳደር ይጠቅማል።

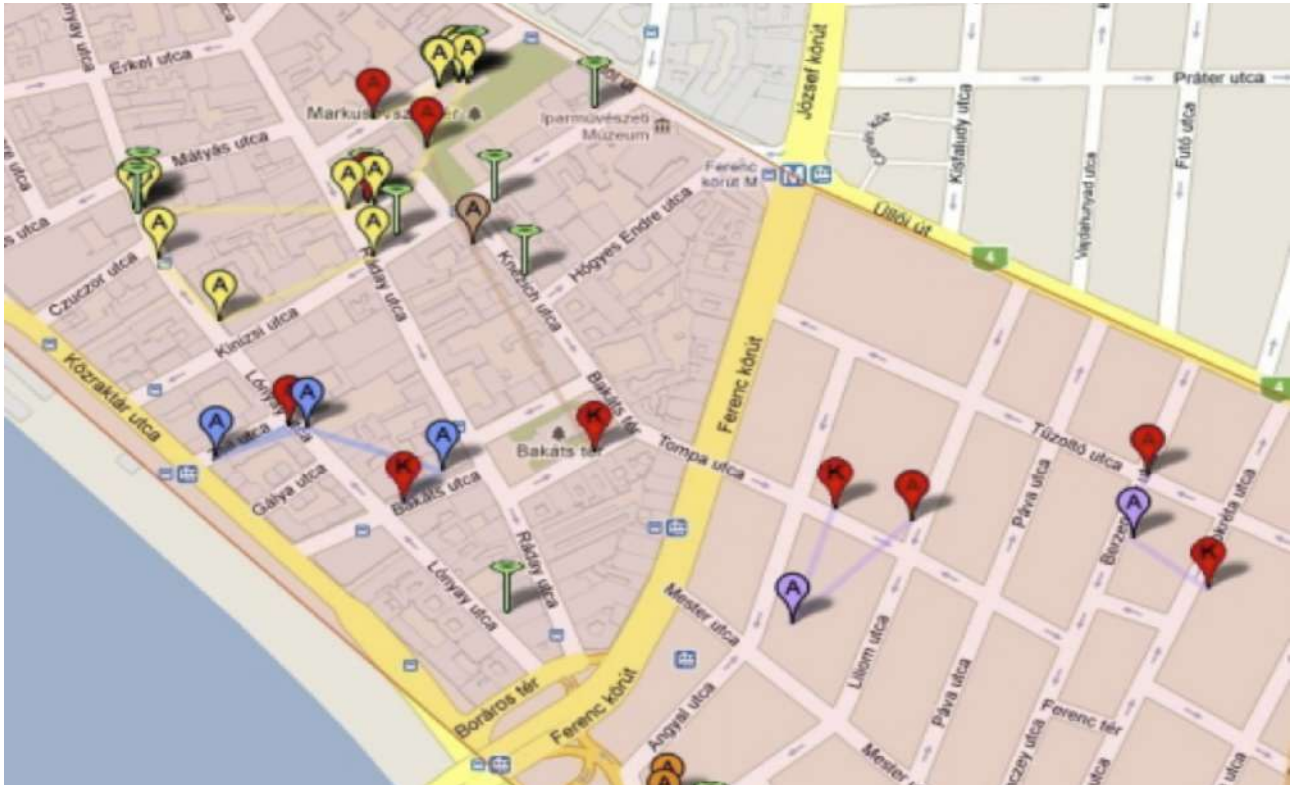
አሁን በስራ ላይ ያሉት የተሸከርካሪ ማቆሚያ ክፍያዎች በጣም ዝቅተኛ ተመን ያላቸው ሲሆን ለአንድ ሰአት በኢት. ብር ከ1-6 ብር ብቻ ነው። እንዲህ አይነቱን ዝቅተኛ የዋጋ ተመን በተሸከርካሪ ማቆም ፍላጎት ላይ የሚያሳድሩት ተፅእኖ ወይም ውጤት አነስተኛ ብቻ ይሆናል። ክፍያው በእጅ የሚሰበሰብ ሲሆን ከተማዋ ደግሞ የተሸከርካሪ ማቆሚያ ህጎችን ደንብ ለማስከበር የሚጠቅም መደበኛ ዘዴ የላትም። ከዚህ የተነሳም ችግር ያለበት የተሸከርካሪ አቋቋም የጎዳና አገልግሎቶች ላይ ችግር የሚፈጥር ሲሆን ሌሎች የህዝብ ትራንስፖርት፣ እግረኞች እና ባለሳይክሎች የሚጠቀሙበትን የጎዳና ቦታ ይዞ በማጣበብ ያስቸግራል። ደርቦ ተሸከርካሪ ማቆም እና በእግረኛ መንገዶች ላይ ተሸከርካሪ ማቆም በንግድ ቦታዎች ላይ የተለመዱ ናቸው። ከተማዋ ጠቃሚ ከሆኑ የህዝብ ቦታዎች ላይ በሚቆሙ ከግል ተሸከርካሪዎች የሚገባትን ክፍያ እየተቀበለች አይደለም።

የትራፊክ ቁጥጥር ኤጀንሲ (TMA) በአሁኑ ሰዓት ለከተማዋ የተሸከርካሪ ማቆሚያ ስትራቴጂ እያዘጋጀ ይገኛል፡ ስኬታማ የሆነ የተሸከርካሪ ማቆሚያ ስርዓት የሚተገበረው በውጤታማ የአገልግሎት ውል ከተሸከርካሪ ማቆሚያ አፕሬትሮች ጋር በመፍጠር ነው። የተሸከርካሪ ማቆሚያ አስተዳደር ግልፅ፣ ተከታታይ የሆነ የደንበኛ መረጃ በተሸከርካሪ ማቆሚያ ህጎች እና የክፍያ ደረጃዎች ላይ ሊያካትት ይገባል። የተሸከርካሪ ማቆሚያ ክፍያዎች የሚዘጋጁት ፍላጎትን መሰረት ያደረገ ሲሆን በከፍተኛ የተሸከርካሪ ማቆሚያ ፍላጎት ላይ ከፍተኛ ክፍያዎችን በመተመን መሆን አለበት። ከተሸከርካሪ ማቆሚያ ክፍያ የሚገኝ ገቢ የጎዳና ላይ እንቅስቃሴዎችን ማሻሻያዎች ለመስራት የሚያስፈልገውን ክፍያ ለመክፈል ይጠቅማል። ለምሳሌ የእግረኛ መንገድ እድሳት ፣ የዛፍ ተከላ ለማድረግ እና የአካባቢ ለተሸከርካሪ ማቆሚያ አስተዳደር ለማቋቋም ይጠቅማል።

አዲሱ የቁጥጥር ስርዓት የሚከተሉትን ያካትታል፡-

- * በእጅ የሚያዙ መሳሪያዎች የመስክ ስራ አስፈጻሚዎች የተሸከርካሪ ማቆሚያ ክፍያዎችን ለመቆጣጠር የሚጠቀሙባቸው ሲሆን የደንብ አስከባሪ ባለሙያዎች ደግሞ የሚፈለገውን የተሸከርካሪ ማቆሚያ የክፈሉ ወይም ያልከፈሉ መሆኑን ለማጣራት ይጠቀሙበታል። መሳሪያዎቹ ጥሰት በሚኖረበት ጊዜ ቅጣት ለመስጠት ያገለግላሉ።
- * የስራ ቁጥጥር ሰፍተዋል በመስክ ስራ አስፈጻሚዎች፣ በሲስተም ስራ አስኪያጆች እና በከተማው አስተዳደር መካከል እንደ አገናኝ ያገለግላሉ።
- * የመንገድ ላይ ምልክቶች በእያንዳንዱ የመንገድ ጠርዝ ላይ የተሸከርካሪ ማቆሚያ ቋሚ ምልክቶች ያካተቱ ህጎችን እንዲሁም በአሸከርካሪዎች አጠገብ የሚገኙት የተሸከርካሪ ማቆሚያ አገልግሎት መስጫዎች ያላቸውን የመያዝ አቅማቸውን የሚያመለክታቸውን መልዕክት የሚያሳዩ ቦርዶች የያዙ ሊሆኑ ይገባል።
- * የደንበኛ ማዕከላት፣ የስልክ ሆትላይን እና የሞባይል መተግበሪያ በተሸከርካሪ ማቆሚያ የማግኘት ወይም ቦታ የመኖር ሁኔታ በደንበኛው አገልግሎት ላይ በተመለከተ ቀጥታ መረጃ ይሰጣሉ።

ደንብ ማስከበር በኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ /IT/ ላይ የተሰመረተ የደንብ ማስከበር ወኪሎች ላይ ቁጥጥር በማድረግ መሻሻል የሚቻል ሲሆን ለምሳሌ መንግስት የተፈተሹትን ተሸከርካሪዎች ብዛት መደበኛ የቅርብ ጊዜ መረጃ፣ የክፍያ ሁኔታ እና የደንብ ማስከበር ክስተቶች ብዛት በመቀበል ማረጋገጥ ይቻላል። የተናጠል ተሳታፊዎች ጂ.ፒ.ኤስን መሰረት ያደረገ ሲስተም በመጠቀም በእያንዳንዱ ሰዓት መፈተሽ ያለባቸውን የአነስተኛ ተሸከርካሪዎች ቁጥር በመያዝ የሚከታተሏቸው ይሆናል። በተሸከርካሪ ማቆም ጠባይ ላይ ትርጉም ያለው ውጤት ለማምጣት ተሸከርካሪ በማይቆምባቸው ቦታዎች ላይ አቁመው ለሚገኙ ቅጣት መጨመር ያለበት ጉዳይ ነው።

ምስል 25 . በኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ /IT/ መሰረት ያደረገ የተሽከርካሪ ማቆም ደንብ ማስከበር ስራ ህግን ማክበርን ሊጨምር የሚችል ሲሆን የገቢ ፍላጎትን ይከላከላል። ካርታው የሚያሳየው በቡዳፔስት የአውሮፓ ጊዜ የተሽከርካሪ ማቆሚያ ስፍራ አድራሻቸው ነው።

የሚታዩ አገልግሎቶች በተጨማሪም ደንብ ለማስከበር ተግባራትን ተከተው መስራት ያስፈልጋቸዋል፡
 ፡ በተለይም ቦላርድ እና ሌሎች የሚታዩ አገልግሎቶች በመስራት ፤ መኪኖችን በአግረኛ መንገዶች ላይ እና በሳይክል መስመሮች ላይ ከመቆም መከላከል አለባቸው። በንግድ አካባቢዎች ላይ የመኪና ማቆሚያ ስፍራዎች በሳይክል ማቆሚያ ስፍራዎች መተካት ይችላሉ።

በጎዳና ላይ የተሽከርካሪ ማቆም የአጠቃላይ የተሽከርካሪ ማቆም አቅርቦትን ለመቆጣጠር አሟሪ የሆኑ ፕረቶች ናቸው። በልማት አካባቢዎች የተሽከርካሪ ማቆም ገደብ እና ቁጥጥር ማድረግ በተለይ በሌላ የማጓጓዣ አይነት ዘዴ ለመተካት ወይም ከፍተኛ ለመሆን ዝግጁ የሆኑ አካባቢዎች ለበለጠ ምርታማ ለሆነ አጠቃቀም የተሻለ ቀጣይነት ያላቸው ምርጫዎችን ለማሳደግ ይጠቅማሉ። ከመንገዱ ውጪ ያሉ አነስተኛ የተሽከርካሪ ማቆም መስፈርቶች ከልማት ቁጥጥር ደንቦች መተው ያለባቸው ሲሆን የተሽከርካሪ ማቆሚያ ከፍተኛ ቁጥር ከዋና ዋና ትራንስፖርት ኮሪዶሮች ጋር ለሚገኙበት ቦታ ሊታወቅ ይገባል። ወደፊት ሲኬድ መንግስት የህዝብ ንብረትን አዲስ ከጎዳና ውጪ የተሽከርካሪ ማቆሚያዎችን ለመፍጠር መጠቀሙን የማያሳግድ መሆን አለበት። የተሽከርካሪ ማቆሚያ እና የህዝብ ትራንስፖርት መጠቀሚያ ቦታዎች አቅርቦቶች የሚሰጡት በተርሚናል ፈጣን የህዝብ ትራንስፖርት ማስተላለፊያ ጣቢያዎች ሲሆን እነዚህ ጣቢያዎች በከፍተኛ ሲሰላ አዋጭ በሆነ የቤት እና ሌላ ከፍተኛ የሚሰጠው የመሬት አጠቃቀም እንደገና እስኪዘጋጁ ብቻ ነው።

10 ዓመት አለማ

- የ30,000 የመንገድ ላይ ቦታዎች ITን መሰረት ያደረገ የተሽከርካሪ ማቆሚያ ስርዓት ቁጥጥር የሚደረግባቸው ሲሆን ለዘላቂ የትራንስፖርት አገልግሎት ገቢ የሚያመነጩ ይሆናል።
- ቦላርዶችን ከፍተኛ የተሽከርካሪ ማቆም ችግር በሚበዛባቸው አካባቢዎች ላይ ባሉ በሁሉም የአግረኛ መንገዶች ላይ መትከል።

5.9. የመንገድ ላይ ንግድ አስተዳደር

የመንገድ ላይ ንግድ ከፍተኛ ቁጥር ላለው ህዝብ መሰረታዊ የሆኑ እቃዎችን እና አገልግሎቶችን እንዲያገኙ ይረዳል። ከዚህ በተጨማሪም በጎዳናው ላይ አይን ሳቢ ሁኔታን በተለይም ከግቢ ግድግዳዎች ጋር ተያያዥ በሆኑ መንገዶች ላይ በመፍጠር የህዝብ አካባቢን ደህንነታቸው የተጠበቁ ያደርጋሉ። በተገቢው ሁኔታ ዲዛይን ከተደረጉ የመንገድ ላይ ንግዶች ከሌሎች አገልግሎቶች ጋር ጣልቃ ሳይገባ በመንገዱ ዳር እና ዳር መስተናገድ ይችላል። የአግረኛ መንገድ የእቃ ማስቀመጫ ቦታዎች /ፈርኒቸር ዞን/ የሽያጭ ስራ ለማድረግ ልንጠቀምባቸው የምንችላቸው ተመራጭ ቦታዎች ናቸው።

የፓርኪንግ ሌን ፣ ፈርኒቸር ዞን እና የህዝብ መናፈሻ ቦታዎችን ለተደራጀ የጎዳና ላይ ሽያጭ ስራ መጠቀም ነፃ የሆነ ቦታ ለአግረኞች እና ለብስክሌት እንቅስቃሴ እንዲኖር ያግዛል። ከተማዋ ለጎዳና ላይ ሻጮች ፈቃድ መስጠት የሚችል ሲሆን ፣ ለሽያጭ ቦታዎች ስታንዳርድ /መለኪያ/ ማውጣት እንዲሁም የሽያጭ ማከናወኛ ቦታዎችን በቀጣይነት መዝለቃቸውን ለመቆጣጠር ስታንዳርድ /መለኪያ/ ያወጣሉ። በመንግስት እና በሻጮች መካከል ያለውን ግንኙነት መደበኛ ማድረግ የሽያጭ አሰራሮች የሚያሻሽል ሲሆን የሽያጭ ስራው በሞተር አልባ ትራንስፖርት እንቅስቃሴ ላይ ጣልቃ የማይገባ መሆኑን እንዲረጋገጥ ያደርጋል።

10 ዓመት አለማ

- በሁሉም የከተማ መንገዶች ሁሉን አቀፍ የጎዳና ላይ የንግድ አስተዳደር ስርዓት በመፍጠር የንግድ እንቅስቃሴው ከሌሎች የመንገድ አገልግሎቶች ጋር መስማማቱን ማረጋገጥ።

ምስል 26 . የጎዳና ላይ ሽያጭ መሰረታዊ እቃዎችን የሚያቀርቡ ሲሆን በመደበኛ አስተዳደር እርምጃዎች የተሻሉ ማድረግ ይቻላል።

5.10. የጎዳና ዲዛይን መለኪያዎች

የአዲስ አበባ ከተማ መንገዶች ባለስልጣን በጂኦሜትሪ፣ በውሃ ማፋሰሻ፣ በመንገድ ጥገና እና የሞተር አልባ ትራንስፖርት ክፍሎችን በተመለከተ እንዲመሩ የዲዛይን መመሪያዎች በርካታ ይዘቶችን ይዘዋል፡፡¹⁹ በመመሪያዎች እቅድ ወቅት የሚከተሉት ክፍሎች ላይ መሻሻል እንዲኖር ትኩረት በመስጠት መመሪያዎቹ የተሻለ ልምዶችን ማንጸባረቅ አለባቸው፡፡

የጂኦሜትሪክ ዲዛይን መመሪያ

- ✦ **የዲዛይን ፍጥነቶች፡** ለዋና ዋና መንገዶች፣ ለንዑስ ዋና ዋና መንገዶች እና ለመጋቢ መንገዶች የሚመከሩት የዲዛይን ፍጥነቶች የእግረኞችን እና የባለሳይክሎችን ደህንነት ለማረጋገጥ የማያስችሉ በጣም ፈጣኖች በመሆናቸው መቀነስ አለባቸው፡፡
- ✦ **የእግረኛ መንገድ ጂኦሜትሪ፡** መመሪያው የማካለል ስርዓቱን በእግረኛ መንገድ ዲዛይን ስራ ማህቀፍ ላይ ግልፅ ማድረግ እና በሁሉም የእግረኛ መንገዶች ላይ የ2 ሜ. ነፃ ስፋት እንዲኖር አስተያየት መስጠት ይኖርበታል፡፡
- ✦ **የሳይክል መንገድ ጂኦሜትሪ፡** የሳይክል መንገድ ዲዛይን ደንቦች በመመሪያው ላይ መካተት ይኖርባቸዋል፡፡
- ✦ **የእግረኛ ማቋረጫዎች፡** ደህንነት እንዲሻሻል ለማድረግ መመሪያው የመንገድ ላይ ማቋረጫ መጠቀምን ማበረታታት እና የትራፊክ ፍጥነትን መቀነሻ እና የትራፊክ መብራት አጠቃቀም ዙሪያ መመሪያ መስጠት ይኖርበታል፡፡
- ✦ **የመንገድ መጋጠሚያዎች፡** መመሪያው በመንገድ መጋጠሚያ ዲዛይን ክፍሎች እንደ እግረኛ ማቋረጫ ቦታዎች፣ በመቆያ ደሴቶች፣ በተደራሽ መወጣጫ ደረጃዎች /ራምፕስ/፣ በመንገድ ማዕዘን ራዲየስ፣ በማራዘሚያ ከርቭ እና በህዝብ ትራንስፖርት ጣቢያ ቦታዎች ላይ አቅጣጫ መስጠት ይኖርበታል፡፡
- ✦ **የመኪና መሄጃ መንገድ ዲዛይን፡** የሚሻሻለው መመሪያ በመኪና መሄጃ የመንገዱ ክፍል ስፋት ላይ በተመለከተ የመንገዱ መስመሮች/ሌኖች/ አውቶቡሶችን እና የጭነት መኪኖችን በሚያስተናግዱበት ሁኔታ ጠባብ አድርጎ መስራት ደህንነትን እንዲሟላላቸው ይረዳሉ፡፡
- ✦ በብዙ ምክንያቶች አሁን በስራ ላይ ያለው መመሪያ ብዙ አማራጮችን የሚያቀርብ ሲሆን ነገር ግን ለትግበራ የትኛው አመቺ ወይም ተመራጭ እንደሆነ በመሰረታዊ ደረጃ አይጠቁምም፡፡ የተሻሻለው መመሪያ የዲዛይን ግምገማ ሂደት ለማሳየት ግልፅ የሆነ ምክረ ሀሳቦችን እና አነስተኛ የዲዛይን መለኪያዎችን ማቅረብ አለበት (ክፍል 6.2ን ይመልከቱ)
- **የጎዳና ላይ መብራት ዲዛይን መመሪያ፡** በእግረኛ መሄጃ መንገዶች ላይ የመብራት መስፈርትን በተመለከተ መረጃ መስጠት ይኖርበታል፡፡
- **የድልድይ ዲዛይን መመሪያ፡** መመሪያው ድልድዮች ዲዛይን በሚደረግበት ጊዜ እንዴት እግረኛን እና ብስክሌትን አንድ ላይ በማቀናጀት ተደራሽ እንዲደረግ አቅጣጫ መስጠት አለበት፡፡

10 ዓመት አለማ

- የተሻሻለ የጂኦሜትሪ ዲዛይን፣ የጎዳና ላይ መብራት ዲዛይን እና የድልድይ ዲዛይን መመሪያዎች ለእግረኛ ጉዞ እና ለብስክሌት ዲዛይን የሚሆኑ ምርጥ ተሞክሮዎችን እንዲያካትቱ ማድረግ፡፡

19 Addis Ababa City Roads Authority. (2004). Design Manuals, Standard Contract Documents and Specifications

5.11. የህንፃ ቁጥጥር እና የአቅድ ደንቦችን መገምገም

በአግረኛ መስመሮች ዙሪያ የሚገኙ ግንባታዎች ለአግረኛ ጉዞ አመቺ መሆን አለባቸው። የአግረኛ ጉዞ ምቹ እና የበለጠ አስደሳች የሚሆነው ከመንገዱ ጎን ሰዎች ሲኖርባቸው፣ ሲጌጡ፣ እና በካፌና ፊስቶራንት በመሳሰሉት ሲታጅቡ ነው። በፋንታውም ለሚንቀሳቀሱ አግረኞች እና ብስክሌተኞች ቅርብ በመሆኑ የአካባቢው ሽያጭ እንዲታወቅ እና ጠቀሜታ እንዳለው በማሳየት ጠቃሚ የሆነ የኢኮኖሚ ለውጥን ያመጣል።

የስነህንፃ ክፍሎች ለምሳሌ የህንፃ ጀርባዎች፣ የህንፃው ከፍታ ምጣኔ ከጎዳናው ስፋት እና የህንፃው ና የመንገዱ ወደ ውስጥ መግቢያ እና አብሮ የሚሄድ መሆን (ይህም ማለት የበሮች እና የመስኮቶች ብዛት) የአግረኛ መንገድ ቦታዎች ጥራት እና ደህንነት ላይ ጉልህ ተፅእኖ አላቸው። ሙሉ በሙሉ የገጠሙ የግቢ ግድግዳዎች መንገዶችን ከግል አገልግሎት በመለየት ለአግረኞች ምቹ ያልሆነ ሁኔታዎችን እንዲኖሩ ያደርጋሉ። በተመሳሳይም የፓርኪንግ አቀማመጦች በአግረኛ መንገዶች እና በፊት ለፊት በሚገኙ ህንፃዎች መካከል አግረኛው የሚኖረውን ግንኙነት ይቀንሳሉ። በተጨማሪም በአግረኛው መንገዶች ላይ የሚኖረውን የፓርኪንግ ችግሮችን ይጨምራሉ። የአዲስ አበባ የህንፃ ቁጥጥር ደንቦች የግል ልማቶች በተለይ ለብቻቸው ተነጥለው ባሉ ተግባራት ላይ ከመስራት ይልቅ በህዝባዊ የደህንነት ጉዳዮች ላይ በመስራት መሻሻል ይኖርበታል።

ከህንፃ ፊት ለፊት ገዳማት በተጨማሪም ለሞተር አልባ ትራንስፖርት ተጠቃሚዎች ተንቀሳቃሽነት ሊላኛው ቁልፍ ጉዳይ መንገዶች እና የመሄጃ መንገዶች በደንብ የተገናኙ እንዲሆኑ ለማድረግ ከፍተኛ ንፅፅር ያላቸው የመንገድ መጋጠሚያዎች ከመንገዱ ጋር መገናኘት አለባቸው። ለሰዎች የሚሰማሙ መንገዶች የሚመከረው ከፍተኛው የብሎክ ስፋት/ከአንድ መግቢያ እስከ ሌላኛው ድረስ/100 ሜትር ቢሆን ይመረጣል።²⁰ ቅድሚያ የሚሰጣቸው የመንገድ አገናኞች ለጉዞ ጥሩ የሆኑ ኔትዎርኮችን የሚፈጥሩ ሲሆን ይህም አግረኛ ብቻ የሚጓዝባቸውን ጎዳናዎችን ያካትታል። ጥሩ የሆነ የአግረኛ ጉዞ እና የብስክሌት መንገድ ኔትዎርክ የጉዞ ርቀቶችን ለመቀነስ የሚጠቅም ሲሆን የህዝብ ትራንስፖርትን ለማግኘት የተደራሸነት ሁኔታን ያሻሽላል።

በአዲስ አበባ በርካታ ቀደምት ሰፈሮች የቆዩ የመንገድ ትስስር ሲኖራቸው እነዚህም በጣም የተቀራረቡ የአግረኛ መዳረሻ መንገዶች አሉዋቸው። ይሁን እንጂ በዳግም ልማት ሂደቱ ወቅት እና በህገወጥ አቀማመጥ ትላልቅ የግቢ አጥሮች ምክንያት የመንገዶቹ ትስስር ይጠፋል። ወደፊት ስንሄድ የዳግም ልማት ሂደቱ ጥሩ የሆነ የመንገድ ኔትዎርኮችን መያዝ ያለበት ሲሆን በስተጎን በኩል ከ100 ሜ በላይ መብለጥ የለበትም። የአካባቢ ልማት አቅዶች ማንዋል መዘመን ጥሩ ለሆነ የአግረኛ እና የብስክሌት መንገድ ኔትዎርኮች እንዲኖሩ ለማድረግ ይረዳል። የመሬት አጠቃቀም ፖሊሲዎች ትራንስፖርት ተኮር ልማትን /TOD/ በአግር ጉዞ ርቀት (ይህም ማለት 500 ሜትር) የብዙሃን ፈጣን ትራንስፖርት መጠቀምን ማበረታታት አለባቸው። የትራንስፖርት ተኮር ልማትን /TOD/ ፖሊሲ በተመጣጣኝ ዋጋ የሚገኙ ቤቶችን ማመላከት፣ ለጋራ መጠቀሚያዎች ማበረታቻን፣ የመንገድ ዳር ፓርኪንጎች ላይ ገደብ ማድረግን ማካተት ይኖርበታል። እነዚህ ሁሉ ከላይ የተጠቀሱት መመሪያዎች የኮንዶሚኒየም ዲዛይን / ንድፍ / አቀማመጥ በሚሰራበት ጊዜ መወሰድ አለባቸው።

20 Institute for Transportation and Development Policy. (2017). The TOD Standard. Retrieved from <https://www.itdp.org/tod-standard/>

ምስል 27 . የቁጥጥር ደንቦችን አቅድ ማውጣት ንቁ የሆኑ የህንፃ ፊት ለፊቶችን እና ፈርጆ ብዙ የመሬት ጥቅም እንዲኖር በማበረታታት ምቹ የሆነ እና የበለጠ ለመንገደኞች ማራኪ የሆነ አካባቢ ለመፍጠር ይጠቅማል።

10 ዓመት አለማ

- የኮንዶሚኒየም ፕሮጀክቶች የተጠጋጉ የቤት ንድፎችን እና የሞተር አልባ ትራንስፖርት ተደራሽነትን ያሻሻላል የህዝብ ትራንስፖርት ኮሪዶሮችን ማካተት አለባቸው።
- የህንጻ ቁጥጥር ደንቦችን ንቁ የሆነ የፊት ለፊት ስራ /ፍሮንቲድ/ እንዲኖር፣ የቀነሰ የህንፃ ጀርባ መስፈርት እንዲኖር በማድረግ ከህንፃ የሚገኙ ቦታዎችን ለህዝብ ተደራሽ እንዲሆኑ በማድረግ የሚያረጋግጡ ፣ በገበያ ቦታዎች እና በንግድ ቦታዎች ላይ የሚኖሩትን ስፍራዎች የሚቆጣጠር ፣ ለሁሉም እንደገና ለሚለሙ ፕሮጀክቶች ከፍተኛ የብሎክ ስፋት 100 ሜትር እንዲሆን ማበረታታት አለባቸው።
- የመሬት አጠቃቀም ፖሊሲዎች ትራንስፖርት ተኮር ልማትን /TOD/ ለማበረታታት በየ500 ሜትር አሁን በስራ ላይ ባለ እና በታቀደ የብዙሃን የፍጥነት ትራንስፖርት ኮሪዶሮች ላይ ማካተት አለባቸው። ትራንስፖርት ተኮር ልማት ክፍሎች በተመጣጣኝ ዋጋ የሚገኙ ቤቶችን ማመለከት ፣ የተፈቀደ ከፍተኛ ተጠጋግቶ የመኖር ብዛት እና ከመንገድ ውጭ መኪና የማቆሚያ ህጎችን መያዝ አለባቸው።

5.12. ግንኙነቶች እና ተሳትፎዎች

የግንኙነት እና የተሳትፎ ተግባራት የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ህዝባዊ ድጋፍ እንዲኖረው ቁልፍ ሚና ይጫወታሉ። ስለ ሞተር አልባ ትራንስፖርት እና ህዝባዊ ተግባራት ውጤታማ የሆኑ መልዕክቶችን ማስተላለፍ ስለ ሞተር አልባ ትራንስፖርት አጠቃቀም በተመለከተ አዎንታዊ የሆኑ ነገሮችን የሚፈጥሩ ሲሆን የእግር ጉዞ ማድረግ እና የብስክሌት መንዳትን እንደዋነኛ የመጓጓዣ ዘዴዎች አድርጎ የሚቀበል የተለወጠ ባህል እንዲጀመር ያደርጋል። ከዚህ በተጨማሪም የአካባቢ ነዋሪዎች እና ሌላ ባለሙያዎች የመንገድ ዲዛይኖችን በመቅረፅ እና እቅድ በማውጣት ሂደት ላይ ማሳተፍ ግልፅኝነትን ለማሻሻል ፣ የህዝብ ቦታዎችን በንቃት ለመጠቀም እና የባለቤትነት ስሜት እንዲኖር ለማድረግ ይጠቅማል። የተግባቦት ግንኙነቶች እና መልክቶችን ማስተላለፊያ ተግባራት የሚከተሉትን ማካተት ይኖርባቸዋል።

- **ከተሸከርካሪ ነጻ የመንገድ ፕሮግራም፡** መንገዶች ለሁሉም ተጠቃሚዎች ፍትህዊ እና እኩል የሆኑ ተደራሽነትን መስጠት ይችላሉ የሚለውን ሀሳብ ለማስተዋወቅ ይጠቅማል። እንዲህ አይነት ፕሮግራም በሚኖሩበት ጊዜ የግል የሞተር ተሸከርካሪዎች በጊዜያዊነት በሚከለክሉበት እና ጎዳናዎቹ እግረኞች እና ባለሳይክሎች ብቻ እንዲጠቀሙባቸው ክፍት ይደረጋሉ። ከተሸከርካሪ ነጻ የመንገድ ፕሮግራም ወቅት የጤና እና የአካል ብቃት እንቅስቃሴዎችን፣ የዳንስ ክፍሎችን፣ የሳይክል መንዳትና መለማመድ እና የመዝናኛ እና የኪነጥበብ ተግባራትን የመሳሰሉ ፕሮግራሞችን ሊያካትቱ ይችላሉ።
- **የሽያጭ ዘመቻዎች** የእግር ጉዞ እና በሳይክል የመሄድን ሁኔታ ከፍ በማድረግ ፣ የከተማዋን ብስክሌት የመጋራት ስርዓት የሚያበረታቱ ሲሆን ይህንንም በማድረጋቸው በባለሞተር ተሸከርካሪዎች መካከል ደህንነቱ የተጠበቀ የማሸከርካሪ ተግባር እንዲኖር ያበረታታል። የተለያዩ አይነት ተደራሾችን ለመድረስ እንደነዚህ አይነት ዘመቻዎች የተለያዩ አይነት ማስተላለፊያ ቻናሎችን ቴሌቪዥን፣ ራዲዮ፣ የህትመት ሚዲያ እና ማህበራዊ ሚዲያን ጨምሮ መጠቀም አለባቸው።
- **የብስክሌት ስልጠናዎች፡** ምቹ የሆነ እና ደህንነቱ የተጠበቀ የሳይክል መንዳት ቴክኒኮችን በማስተዋወቅ አዲስ ተጠቃሚዎች በተለይ ሴቶች እና ወጣቶች እንዲነዱ አበረታች ሁኔታን ይፈጥራል።

ምስል 28 . የአዲስ አበባ ከተሸከርካሪ ነጻ የመንገድ ፕሮግራም፣ ለጉዞ፣ በሳይክል መንዳት እና ለሌላ ጤናማ ተግባራት እንደገና መጠቀም

ምስል 29 . አሳታፊ የእቅድ ማውጣት ሂደት ባለድርሻ አካላት በመካሄድ ላይ ላለው የትራንስፖርት ፕሮጀክቶች ላይ እንዲገዙ እና ግብአቶችን እንዲያስገቡ እና እንዲያመነጩ የማድረግን ሁኔታ ይጨምራል።

- **ዘላቂ የእንቅስቃሴ ቀኖች** ለትራንስፖርት ቢሮ ሰራተኞች የከተማዋን መሀንዲሶች እና እቅድ አውጪዎች በሞተር አልባ ትራንስፖርት እና በህዝብ ትራንስፖርት ተጠቃሚዎች ያጋጠማቸውን ጉዳይ የሚያሳውቃቸው ሲሆን ለቢሮ ሰራተኞች በምሳሌ እንዲመሩ እድል ይሰጣቸዋል።
- **ብስክሌቶችን የከተማ ሀላፊዎች** እና የአዲስ አበባ ፖሊስን ጨምሮ መጠቀሙ የሳይክል መንዳትን ገፅታ ለመቀየር ይጠቅማል።
- **አሳታፊ የእቅድ ማውጣት ተግባራት** ለማህበረሰቡ አባላት የሞተር አልባ ትራንስፖርት ፕሮጀክቶች እቅድ እና ዲዛይን ስራ ላይ ግብአቶችን የሚሰጡበትን እድል ይሰጣል። የትራንስፖርት ቢሮ የመረጃ ተደራሽነትን ለማሻሻል ክፍት የሆነ የመረጃ ፖሊሲ ይጠቀማል።

10 ዓመት አላማ

- መደበኛ ከተሸከርካሪ ነጻ የመንገድ ፕሮግራሞች ለአግር ጉዞ፣ ለሳይክል መንዳት እና ለሌላ አይነት መዝናኛ አይነቶች ምቹ ቦታ እንዲሰጡ ማድረግ።
- ንቁ የሆኑ የሽያጭ ዘመቻዎች የሞተር አልባ ትራንስፖርት ገፅታን የሚቀይሩ ሲሆን የብስክሌት መጋራት ስርዓት አጠቃቀም እንዲያድግ ማድረግ።
- የከተማ ነዋሪዎች በከተማዋ እና በክፍለ ከተማ ደረጃ በመካሄድ ላይ ባሉ የትራንስፖርት ፕሮጀክቶች ላይ በንቃት እንዲሳተፉ በእቅድ ማውጣት ሂደቶች ላይ በተመለከተ መረጃ እንዲያገኙ ግልጽ እና ተደራሽ ማድረግ።

6. ተቋማዊ አደረጃጀት

6.1. የተቋማት ሚናዎች / ዓላፊነቶች

በርካታ ኤጀንሲዎች/ ተቋማት በሚከተሉት ሰንጠረዥ ላይ እንደተገለፀው ሁሉ በሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ትግበራ ላይ ጉልህ ሚና/ ዓላፊነት አላቸው፡፡

የስትራቴጂውን ትግበራ ለማፋጠን የሞተር አልባ ትራንስፖርት ክፍል በትራንስፖርት ፕሮግራሞች ማስተባበሪያ

ሰንጠረዥ 2 . በሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ትግበራ ላይ ያላቸው ሚና / ዓላፊነት

ኤጀንሲ	ሚና
የአዲስ አበባ መንገድ እና ትራንስፖርት ቢሮ (የአካ/መ/ት/ቢሮ)	<ul style="list-style-type: none"> የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ትግበራን በተመለከተ ፖለቲካዊ አመራር እና ጠቅላላ ቁጥጥር / oversight/ክትትል/ ምልክታ ማድረግ
የትራንስፖርት ፕሮግራሞች ማስተባበሪያ ጽ/ቤት (የት/ፕ/ማ/ጽ/ቤት) (የትራንስፖርት ቢሮ)	<ul style="list-style-type: none"> ለትራንስፖርት ፕሮጀክቶች ፕላን እና ዲዛይኖችን ማዘጋጀትና መገምገም የትራንስፖርት መመዘኛዎችን / መለኪያዎችን አዘጋጅቶ ማሰራጨት የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ክፍል ማቋቋም የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ትግራን በጊዜ ሂደት ውስጥ ምን ያህል እንደተከናወነ መገምገም እና መቆጣጠር እንዲሁም የማስተባበሪያ እቅዱን በየወቅቱ መከለስ
የአዲስ አበባ ከተማ መንገዶች ባለስልጣን	<ul style="list-style-type: none"> ከፍተኛ ጥራት ያላቸው የእግረኛ እና የሳይክል የመንገድ አቅርቦቶችን ዲዛይን አድርጎ መገንባት
የአዲስ አበባ የትራፊክ ማኔጅመንት ኤጀንሲ	<ul style="list-style-type: none"> የጎዳና ላይ ላንድስኬፕንግ አዘጋጅቶ ማስቀጠል የጎርፍ ውሃ ማስተላለፊያ በዮችንና ቱቦዎችን መጠገን የትራፊክ ስራዎችን መቆጣጠር የመንገድ ላይ የተሸከርካሪ ፓርኪንግ ሲስተም ስራዎችን በበላይነት መቆጣጠር የትራፊክ ማረጋገጫ አገልግሎት መስጫዎችን ማለትም ፣ የምቹ የእግረኛ ማቋረጫዎች፣ የፍጥነት መግቻዎች እና የእግረኛ ማቋረጫዎችን ጨምሮ መተግበር
የትራንስፖርት ባለስልጣን	<ul style="list-style-type: none"> የተጠቃሚው ክፍያ መወሰን እና የአገልግሎት ደረጃ ቁጥጥር ለሳይክል ትራንስፖርት ማዘጋጀት
ወንዞች ወንዝ ዳርቻዎች ልማትና አ/ን/ለ/ፕ/ጽ/ቤት	<ul style="list-style-type: none"> አረንጓዴ የመንገድ ኮሪዶሮችን ለእግረኛና ለሳይክል ትራንስፖርት ቀጣይነት ባለው መንገድ ማዘጋጀት የጎዳና ላይ ላንድስኬፕንግ አዘጋጅቶ ማስቀጠል
የትራፊክ ፖሊስ	<ul style="list-style-type: none"> የትራፊክ ስራዎችን መቆጣጠር እና ማስተዳደር
የግንባታ ቢሮ	<ul style="list-style-type: none"> ከእግረኛ ጋር የሚስማማ የቁጥጥር ህጎችን አዘጋጅቶ መተግበር
ፕላን ኮሚሽን	<ul style="list-style-type: none"> ከእግረኛ ጋር የሚስማሙ ፕላን ማውጣት ደንቦችን ማዘጋጀት
የህግ ደንብ ማስከበር ጽ/ቤት	<ul style="list-style-type: none"> የጎዳና ላይ ሽያጭ መቆጣጠርና ማስተዳደር በሞተር አልባ ትራንስፖርት አገልግሎት መስጫዎች ላይ የሚኖሩ ጣልቃ ገብነቶችን መከላከል
የግንባታ እና ቤቶች ልማት ቢሮ	<ul style="list-style-type: none"> ማህበራዊ የቤት ስራ ፕሮጀክቶች ከእግረኛው ጋር የሚስማሙ ፕላኖችን ማዘጋጀት
የመንገድ ደህንነት ም/ቤት	<ul style="list-style-type: none"> ከጉዞ እና ከብስክሌት መንገዳት ጋር በተያያዘ ከባለድርሻ አካላት ጋር በመንገድ ላይ ደህንነት ኢንሽሩሮች ላይ መምከር
ከፍለ ከተማዎች	<ul style="list-style-type: none"> ለፕሮጀክት እቅዶች ግብአት መስጠት የማህበረሰቡን ተሳትፎ ማሳለጥ

ጽ/ቤት የሚመሰረት ይሆናል። የሚከተሉትንም ስራዎች የሚሰራ ይሆናል።

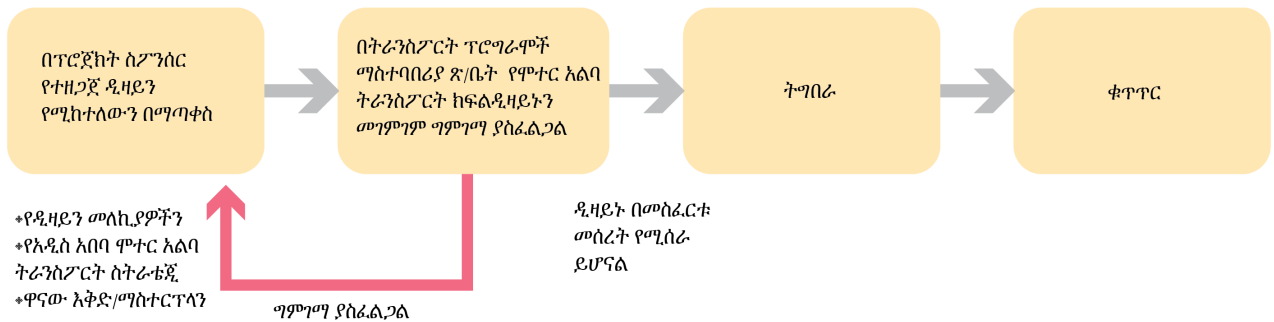
- * እቅድ ማውጣት፣ ዲዛይን፣ ቁጥጥር እና የሞተር አልባ ትራንስፖርት አካባቢ አያያዝ በተመለከተ ሀላፊነት ባለባቸው ኤጀንሲዎች መካከል የማስተባበር ስራ የመስራት
- * የሞተር አልባ ትራንስፖርት አገልግሎት መስጫ ፖሊሲዎችን እና መለኪያዎችን መገምገም እና ማሻሻል
- * በእቅድ ማውጣት ሂደቱ ላይ የማህበረሰቡን ተሳትፎ ማጎልበት
- * የሞተር አልባ ትራንስፖርት አካባቢን መከታተል እና መገምገም እንዲሁም በሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ግቦች ናቸው ተብለው የተቀመጡትን ሁኔታዎች ስኬታቸውን መገምገም
- * የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ እና የድርጊት መርሃ ግብር ወቅታዊ ግምገማ እና ማሻሻያ ማድረግ

በኤጀንሲዎች መካከል ስብሰባ በሚካሄድበት ጊዜ ሁሉ የሞተር አልባ ትራንስፖርት ክፍል ስለፈረጀ ብዙ ጉዳዮች የእግረኛ እና ሳይክል ትራንስፖርት ኢንሸቲቪዎችን በተመለከተ የውይይት ፎረም መሪ በመሆን ማገልገል ይችላሉ። ባለድርሻ አካላቶችን በመደበኛ ሁኔታ በማሰባሰብ ቡድኑ በፈጻሚ ኤጀንሲዎች መካከል መረጃ የማጋራትን ሁኔታ ሊያሳልጥ ይችላል።

የሞተር አልባ ትራንስፖርት ስትራቴጂ ከአዲስ አበባ የመንገድ ደህንነት ስትራቴጂ ፣ ማለትም በቅርቡ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ከተቀረፀው ስትራቴጂ ጋር በቅርበት የሚገናኝ ነው። ከሞተር አልባ ትራንስፖርት ጋር ተያያዥ የሆኑ የመንገድ ደህንነት ስትራቴጂዎች ቁልፍ ክፍሎች፡- ፍጥነት ገደብ መቀነስ፣ ጥራት ያለው የእግረኛ መንገዶች፣ የመሬት ማቋረጫዎች እና የትራፊክ ፍጥነት መቀነሻ ስራዎች ፣ ጣልቃ ገቦችን ለማስቆም በእግረኛ ቦታ አስተዳደርን ያካትታል ፣ እንዲሁም የሞተር አልባ ትራንስፖርት የት/ቤት ክልሎችን ማሻሻል ፣ የተሻሻለ የደንብ ማስከበር እና የግንዛቤ ማስጨበጫ ዘመቻዎችን ማድረግን ያካትታል። ሁለቱን ስትራቴጂዎች በማስተባበር መስራት በሞተር አልባ ትራንስፖርት ክፍል ስር የታቀዱትን በቂ የሆነ ውጤቶችን ለማግኘት ይረዳል።

6.2. የዲዛይን ግምገማ

የአዲስ አበባ ከተማ መንገዶች ባለስልጣን ካቀዳቸው የጂኦሜትሪ ዲዛይን መመሪያዎች ግምገማ ጋር በማጣመር፣ የዲዛይን ግምገማ አዲተሮች ፣ ፕሮጀክቶች ከአዲሶቹ መመሪያዎች ጋር የሚስማሙ መሆኑን ለማረጋገጥ ይረዳሉ። በትራንስፖርት ቢሮ ያለው የሞተር አልባ ትራንስፖርት ክፍል የዲዛይን ግምገማ ሂደቱን ያስተባብራል። የመንገድ ላይ ዲዛይን መለኪያዎችን በማክበር የሚሰሩ ዲዛይኖች ለትግበራ የሚፀድቁ ይሆናሉ። ዲዛይኖች ምናልባት መስፈርቱን አከብረው የሚሰሩ ሆነው ካልተገኙ የፕሮጀክት ስፖንሰሮች ለተፈለገው የዲዛይን መፍትሄ ዲዛይኑን እንዲያሻሽሉ ወይም ዲዛይኑን ለመቀየር ያነሳሳቸውን ምክንያት መግለጽ ይኖርባቸዋል፤ በቀጣይነትም ዲዛይኖቹ ለሌላ ቀጣይ ግምገማ ለትራንስፖርት ቢሮ የሚሰጡ ይሆናሉ።

ምስል 30 . የዲዛይን ግምገማ ሂደት

6.3. የቁጥጥር እና ግምገማ ስራ

ስለ ሞተር አልባ ትራንስፖርት ሁኔታ በተመለከተ መረጃ የማግኘት ሁኔታን ለማፋጠን፤ የአዲስ አበባ እግኛና እና ሳይክል ትራንስፖርት ሁኔታን በተመለከተ መደበኛ የሆነ ጥናቶችን የሚያካሂድ ይሆናል። ጥናቶቹ የሚከተሉትን መለኪያዎች ይሸፍናሉ፡፡

- * **የመንገድ ሁኔታ፡** የእግረኛ መንገድ መኖር፣ የእግረኛ መንገድ ከፍታ፣ የሳይክል መንገድ መኖር፣ የመንገዱ ስፋት፣ የማቋረጫ መኖር፣ የመጠለያ መኖር፣ የመብራት፣ ላንድስኬፕ /የመሬት አቀማመጥ/ እና የመንገድ ፊት ለፊት /ፍሮንቴጅ/ ሁኔታ መኖር ወዘተ
- * **የተጠቃሚው ቆጠራ፡** ባህሪ እና አመለካከት፣ የእግረኞች ቆጠራ፣ ባለሳይክሎች እና የሞተር ተሽከርካሪዎች ቆጠራ፣ የእግረኛ ባህሪያት ምልከታ እና የተጠቃሚው ጥናቶች
- * **የግጭት መረጃ፡** በተሽከርካሪ ግጭቶች ላይ እግረኞችን ያካተቱ ግጭቶችን ተከስተው ከሆነ አድራሻውን፣ ግጭቱ የተካሄደበትን ጊዜ፣ ቀን እና ግጭት ያደረሰውን መኪና ሁኔታ የሚያሳዩ መዝገቦች

እነዚህ መረጃዎች በጂኦግራፒክ መረጃ ዝርጋታ ስርዓት (ጂኦኤስ) ላይ በተገነባው የከተማዋ የንብረት ቁጥጥር ዝርጋታ ስርዓት ላይ የሚከማቹ ይሆናል። የመረጃ ቋቁ አሁን በስራ ላይ ባሉት እና በሚፈለጉት የእግረኛና እና የሳይክል ትራንስፖርት አቅርቦቶች መካከል ያሉትን ክፍተቶች ለመለየት የሚጠቅም ሲሆን ለሞተር አልባ ትራንስፖርት ፕሮጀክቶች ቅድሚያ የመስጠት ሁኔታን ሊጠቁም ይችላል። በአካባቢው ላይ ያለው መረጃ ከወቅታዊ የቤተሰብ ጥናት የከተማ መረጃ የትራንስፖርት አይነት እና በጉዞ መስመሮች በተገኘው መረጃ መደገፍ ይኖርበታል።

7. የዲዛይን ፍተሻ ዝርዝር

የዲዛይን ክፍሎች	የዲዛይኑ መስፈርት
የእግረኛ መንገድ	<ul style="list-style-type: none"> ከፍታው ቢያንስ የ150 ሚ.ሜ ያለው እና ከ200 ሚ.ሜ ያልበለጠ መሆን ቢያንስ በሁሉም ቦታዎች ላይ 2 ሜትር ነፃ ስፋት ያለው መሆን የዊልቸር መወጣጫዎች በዛ ቢባል 1:12 ከፍተኛ ግድለት /ስሎፕ/ ያላቸው መሆን በእግረኛ መንገድ ላይ ተሽከርካሪ እንዳይነዳበትና እንዳይቆምበት ለማድረግ ቋሚ መከላከያዎች ከእግረኛ መንገድ ጠርዝ ላይ መትከል በመከላከያ ቋሚዎች መካከል ቢያንስ በ 1200 ሚ.ሜ ክፍተት መስራት የእግረኛ መንገዱ ዓይነት ተመሳሳይ ሲሆን የማያንሸራትት እና 1:100 ግድለት ያለው ሆኖ የውሃ ማቆርን የሚያስወግድ ይሆናል የማስጠንቀቂያ ምልክቶች በመሸጋገሪያ ቦታዎች ላይ ይሆናሉ (የመሀል ብሎክ ማቋረጫዎች፣ መጋጠሚያዎች)
የብስክሌት መንገድ	<ul style="list-style-type: none"> ከዋናው የመኪና መንገድ በአካል የተለያዩ ይሆናሉ ከዋናው የመኪና መንገድ ከፍ ብለው ይሰራሉ ለባለአንድ መንገድ እንቅስቃሴ ነፃ ስፋት >2 ሜ ያላቸው ሲሆን፤ ለባለ ሁለት መንገድ እንቅስቃሴ ደግሞ >2.5 ሜ ይሆናል፡፡
የግቢ መግቢያዎች	<ul style="list-style-type: none"> የእግረኛ መንገዱ በግቢ መግቢያዎቹ ሁሉ አንድ አይነት ደረጃ ይዞ የሚቀር ይሆናል የመከላከያ ቋሚዎች ተሽከርካሪ እንዳይነዳበት ለማድረግና እንዳይቆምበት ለማድረግ በእያንዳንዱ መግቢያ ጎን በኩል ይሰራሉ የግቢ መግቢያ በእያንዳንዱ ቦታ ላይ ከፍተኛ የመግቢያ ስፋቱ 6ሜ ሆኖ ፣ በአንድ በተለየ ቦታ ላይ የሚሰራ ይሆናል
የመካከለኛ ብሎክ ማቋረጫ	<ul style="list-style-type: none"> የእግረኛ ማቋረጫዎች ከ100-150 ሜ ርቀት መካከል የሚሰሩ ይሆናሉ፡፡ የእግረኛ ማቋረጫዎች ከተሽከርካሪዎች መሸጋገሪያ ጋር ከፍ ባለ ደረጃ (ከአነስተኛ ግድለት 1:15) በማድረግ ይሰራሉ ወይም በእያንዳንዱ ማቋረጫ መጨረሻ ላይ ከፍ ባለ የክርብ ደረጃ ጋር ይሰራሉ የመሀል መቆያ ገለል ያሉ ቦታዎች በማቋረጫ ቦታዎች መሰራት ሲኖርባቸው ፤ ስፋታቸው ቢያንስ 2ሜ በ 1ሜ ያለው ይሆናል
መጋጠሚያ	<ul style="list-style-type: none"> በእግረኛ መንገድ ላይ የዊልቸር መሄጃ እንዲኖራቸው ለማድረግ በሁሉም መጋጠሚያ ጫፎች ላይ የክርብ ደረጃዎች መሰራት ይኖርባቸዋል፡፡ የመሀል መቆያ ቦታዎች /Median refuge islands/ ቢያንስ በ2ሜ በ1ሜ ስፋት ተደርገው ለማቋረጥ ከ2 የተሽከርካሪ መሄጃ በላይ ባላቸው መንገዶች የሚሰሩ ይሆናሉ የትራፊክ መብራቶች ከ2 የተሽከርካሪ መሄጃ መስመር /Lanes/ በላይ ለሆኑ መንገዶች ያስፈልጋል የእግረኛ ማቋረጫዎች በሚፈለጉት ቦታ ጋር ሆነው መሰራት ይኖርባቸዋል የመታጠፊያ ራዲየሶች ከ5ሜ በላይ መሆን የለባቸውም
መጠለያ / ሼድ	<ul style="list-style-type: none"> ዛፍች ቢያንስ በ20ሜ ርቀት መካከል መተከል ይኖርባቸዋል
መብራት	<ul style="list-style-type: none"> በእግረኛ መንገዱ ላይ ወይም በመኪና መንገድ ላይ ምንም አይነት ጨለማ ቦታዎች መኖር የለባቸውም
በጎዳና ላይ የተሽከርካሪ ማቆሚያ	<ul style="list-style-type: none"> መኪና ማቆሚያ በአንግል ተደርጎ ወይም በ90 አንግል ቋሚ የመኪና ማቆሚያ ከመሆን ይልቅ በትይዩ አቅጣጫ መሰራት ይኖርባቸዋል የመኪና ማቆሚያ ከ5.0 ሜ * 2.5ሜ ያልበለጠ ስፋት ኖሮት ይሰራል
የመንገድ ላይ ሽያጭ	<ul style="list-style-type: none"> የመንገድ ላይ ሽያጭ ዲዛይን ለተደራጁ የመንገድ ላይ ሻጮች የተለዩ ቦታዎችን በዲዛይኑ ላይ ያካትታል

8. የቃለት ፍቺ

ተደራሽነት፡ ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ እድሎችን ለሰዎች የሚያደርሱ አገልግሎት መስጫዎች ሲሆኑ የሚለኩትም በጊዜ፣ በገንዘብ እና በምችት እንዲሁም እነዚህን እድሎችን ከማድረስ ጋር በተያያዘው ደህንነት ነው፡፡

አማካይ የጉዞ ርዝመት፡ በተለያዩ የትራንስፖርት አይነቶች የሚሸፈነው አማካይ የጉዞ ርቀት የሚለካው በኪሎሜትሮች ነው፡፡

የአውቶቡስ ፍጥነት ማስተላለፊያ/ትራንዚት (ቢአርቲ)፡ ፈጣን፣ ምቹ፣ አስተማማኝ እና ወጪ ቆጣቢ የከተማ እንቅስቃሴ ለመፍጠር ፣ ለአውቶቡስ የተለየ የመንገድ መሰረተ ልማት በማቅረብ፣ ፈጣን እና ተከታታይነት ያለው ስራዎችን በመስራት እና በሽያጭ እና በደንበኞች አገልግሎት በላቀ መንገድ የሚሰራ ከፍተኛ ጥራት ያለው የትራንስፖርት አይነት ነው፡፡

የተሟሉ መንገዶች፡ ለሁሉም የመንገዶች ተጠቃሚዎች ዲዛይን የተደረጉ መንገዶች ሲሆኑ እነዚህም እግረኞችን፣ ባለ ሳይክሎችን፣ የህዝብ ትራንስፖርት ተሳፋሪዎችን እና የግል የሞተር ተሽከርካሪዎችን ሁሉንም አይነት የእንቅስቃሴ ዓይነቶችን ፣ የጎዳና ላይ ሽያጭ፣ ዛፎችን፣ የጎዳና እቃዎችን እና ሌላ ክፍሎችን ያካተቱ መንገዶች ማለት ነው፡፡

አረንጓዴ መንገድ፡ ለሳይክል መንገዳት እና ለእግረኛ ጉዞ ብቻ የሚሆኑ የአገልግሎት መስጫዎችን የያዘ የውሃ መሄጃ ዳር መንገድ

ከፍተኛ የፍጥነት ትራንስፖርት/ ትራንዚት (ኤም አር ቲ)፡ ከፍተኛ አቅም፣ ምችት፣ ሁሉን አቀፍ ሳቢነት፣ በተሳፋሪው መረጃ ስርዓት ላይ ቴክኖሎጂ መጠቀም የሚያስችል እና ለተሽከርካሪዎች ትራንስፖርት/ ትራንዚት (ይህም ማለት የባቡር መስመሮች ወይም የአውቶቡስ የተለየ መሄጃ መንገዶች/መስመሮች) በመጠቀም አስተማማኝነትን የሚያረጋግጥ ከፍተኛ ጥራት ያለው የህዝብ ትራንስፖርት ዘዴ ነው፡፡

እንቅስቃሴ፡ አንድ ግለሰብ በከተማ ውስጥ መንቀሳቀስ ሲችል ያለው ሁኔታ ነው፡፡ የማጋራት መንገድ፡ - ጠቅላላ በአንድ ከተማ የትራንስፖርት አይነት የሚከናወኑ ጉዞዎች መጋራት የሚያካትተውም የእግር ጉዞ፣ በሳይክል መሄድ፣ አውቶቡስ ፣ ፓራ ትራንዚት፣ የባቡር መንገድ፣ ባለ 2 ቸርኬ ወይም መኪና ያካትታል፡፡

ሞተር አልባ ትራንስፖርት (ኤን ኤም ቲ)፡ በሰው ሀይል የሚከናወኑ ትራንስፖርቶች ሲሆኑ እነዚህም የእግር ጉዞ እና በሳይክል መሄድ ናቸው፡፡

ቡብሌራዊ ደረጃ የተወሰኑ መዋጮች (ኤንዲሲ)፡ በ2015 የአለም አገራት ቢፓሪስ የአየር ንብረት ለውጥ ስብሰባ ማዕቀፍ ስምምነት ድንጋጌዎች መሰረት በካይ ጋዝ ልቀትን ለመቀነስ ቡብሌራዊ ደረጃ የተደረገ ቁርጠኝነት ነው፡፡

የመንገድ ዳር ላይ ተሽከርካሪን ማቆም፡ ተሽከርካሪዎችን በመንገዱ ዳር ለማቆም የሚጠቀሙበት ቦታ ማለት ነው፡፡

ፓራ-ትራንዚት/ያልተደራጀ የትራንስፖርት ዓይነቶች/፡ ከመሸጋገሪያ መቆሚያዎች ጋር መደበኛ ባልሆነ መንገድ የተደራጁ መስመሮች ጋር አብረው በተሰሩ የጋራ ወይም በአንድ መቀመጫ መሰረት የሚሰሩ በግሉ ዘርፍ የሚከናወኑ አገልግሎት ናቸው፡፡ አገልግሎቱ አስቀድሞ የተወሰነ የከፍተኛ ቅርፅ ሊኖረውም ሊኖረውም ይችላል፡፡ “የመሸጋገሪያ የህዝብ ትራንስፖርት (አይፒቲ)” ማለት ትርጉሙ አንድ አይነት ሲሆን አንድ አይነት ስያሜ ብቻ ለመጠቀም ሲባል በዚህ ሰነድ ላይ ጥቅም ላይ አላዋለንውም፡፡ የተለመዱ የፓራ ትራንዚት መንገዶች የህዝብ ታክሲዎችን ይጨምራል፡፡

የህዝብ ትራንስፖርት (ፒቲ)፡ ለብዙ ተጠቃሚዎች ተደራሽ የሆኑ የጋራ የህዝብ ትራንስፖርት ተሽከርካሪዎች

ናቸው። በዚህ ሰነድ “የህዝብ ትራንስፖርት” ማለት፡- ከፍተኛ የፍጥነት ትራንስፖርት/ ትራንዚት /ኤምኦርቲ/፣ ፓራትራንዚት/ያልተደራጀ የትራንስፖርት ዓይነቶች/ እና መደበኛ መንገድን የሚጠቀሙ የህዝብ ትራንስፖርት አገልግሎቶችን ማለት ነው።

የተሽከርካሪ ማቆሚያ አስተዳደር፡ የመንገድ ላይ ቦታዎችን በብቃት መጠቀምን ለማረጋገጥ የሚከፈሉ ዋጋዎች፣ ደንብ ማስከበር እና ሌላ የፓርኪንግ ስራዎችን ለመስራት ጥቅም ላይ የሚውሉ ዘዴዎች ናቸው።

የመንገድ ወሰን (ROW) ፡ ከአንዱ የመንገዱ ጫፍ ወይም ዳር ካለው የግቢ ግድግዳ/ንብረት ስፋት እስከ ሌላኛው የመንገዱ ጫፍ በኩል ባለው የግቢ ግድግዳ/ንብረት ጫፍ ድረስ ያለው የመንገዱ ስፋት ማለት ነው።

የት/ቤት ክልል፡ በት/ቤቱ 200ሜ ራዲየስ ውስጥ ያሉ ሁሉም መንገዶች እና አረንጓዴ ቦታዎች ማለት ነው።

ዘላቂ የትራንስፖርት አይነቶች፡ የሚከተሉት የትራንስፖርት አይነቶች ከግል የሞተር ተሽከርካሪዎች ጋር ሲነፃፀሩ አነስተኛ የመንገድ ቦታ የሚይዙ እና በኪሎ ሜትር የሚወስዱት የነዳጅ መጠንም አነስተኛ የሆነ እና ከዚህም በላይ ዝቅተኛ የመሰረተ ልማት ወጪዎችን የሚያካትቱ ለምሳሌ የእግር ጉዞ፣ በሳይክል መሄድ እና የህዝብ ትራንስፖርት (መደበኛ የአውቶቡስ አገልግሎት እንዲሁም የኤምኦርቲ ሲስተሞችን ጭምር) በመሆናቸው ዘላቂ የከተማ ትራንስፖርት አይነቶች ተብለው ተመድበዋል።

የትራፊክ እንቅስቃሴ ማረጋገጫ ስራ፡ የትራፊክ እንቅስቃሴ ማረጋገጫ መለኪያዎች እግረኛውንና የተሽከርካሪውን ደህንነት ለማረጋገጥ አነስተኛ ፍጥነትን እንዲኖር አድርጎ በመቀነስ እና የሞተር ተሽከርካሪዎችን ይዘት/ ብዛት በመቀነስ ያለው አቅም መሰረት አድርጎ የሚለካ ነው። የትራፊክ እንቅስቃሴ ማረጋገጫ ተሽከርካሪዎችን በቋሚ ጉዞ፣ በአግዳሚ ጉዞ ፣ በእውን ወይም በሚታወቅ የመኪና መሔጃ መንገዱን ማጥበቢያ፣ የግጭት ቦታዎችን የሚያመለክቱ የቁሳቁስ/በቀለም ለውጥ በማድረግ ወይም የመንገዱን ሙሉ መዝጊያ በማሳየት ተሽከርካሪዎችን በማዘግየት ያረጋጋል።

ተሽከርካሪው የተጓዘው ኪሎ ሜትር (VKT) ፡ ሁሉም የግል ተሽከርካሪዎች (በከተማዋ) በአንድ ቀን ውስጥ የተጓዙት የተሽከርካሪ ኪሎ ሜትር ብዛት ማለት ነው።

